НЕ ХВАРЭЙ! О, МАЯ БЕЛАРУСЬ, НЕ ХВАРЭЙ!

ЯК ЦЯБЕ ВЫБАВІЦЬ З ГЭТАГА ГОРА?

ЗВЯЗДА

26 красавіка 1996 г. пятніца, № 107 (22910)

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 1000 рублёў

ЗВАРОТ

ПРЭЗІДЭНТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ А. Р. ЛУКАШЭНКІ ДА БЕЛАРУСКАГА НАРОДА Ў СУВЯЗІ З 10-годдзем З ДНЯ АВАРЫІ НА ЧАРНОБЫЛЬСКАЙ АЭС

Дарагія суайчыннікі!

Паважаныя грамадзяне Рэспублікі Беларусь!

Мінула дзесяць гадоў з той трагічнай ночы, калі на Чарнобыльскай атамнай электрастанцыі адбылася страшная па сваіх выніках катастрофа.

У тыя горкія красавіцкія дні 1986 года мы сутыкнуліся з бядой, якой яшчэ не ведала чалавецтва.

Чарнобыльская трагедыя абпаліла мільёны людскіх лёсаў — кожнага пятага беларуса.

Больш за два мільёны чалавек, якія жылі на чвэрці тэрыторыі рэспублікі, падвергліся радыяцыйнаму ўздзеянню.

Паводле самых прыблізных падлікаў, эканамічны ўрон, нанесены Беларусі гэтай аварыяй, склаў 32 гадавыя бюджэты рэспублікі, ці 235 млрд. долараў ЗША.

Яна вывела з гаспадарчага абароту велізарныя плошчы вельмі ўрадлівых зямель.

На чарнобыльскіх тэрыторыях спынілі работу каля трохсот аб'ектаў народнай гаспадаркі, 95 бальніц, 54 буйныя сельскагаспадарчыя аб'яднанні, 600 школ і дзіцячых садкоў, 550 прадпрыемстваў гандлю, грамадскага харчавання і бытавога абслугоўвання. Жыхары вымушана пакінулі звыш чатырохсот населеных пунктаў.

За гэтай статыстыкай — лёсы канкрэтных людзей, іх надзеі.

Для таго, каб знайсці правільныя рашэнні на сёння і заўтра, мы павінны атрымаць урокі з першых дзесяці гадоў пасля Чарнобыля.

Усе мы памятаем, які гэта быў час. Маштабы чарнобыльскай катастрофы спачатку не змаглі адэкватна ацаніць не толькі былое кіраўніцтва краіны, але і сусветнае супольніцтва. Былі спробы замоўчвання, трагічныя памылкі.

Але было і іншае — на пераадоленне вынікаў Чарнобыля былі мабілізаваны рэсурсы велізарнай дзяржавы. Упэўнены, калі б Савецкі Саюз працягваў існаваць, то многія чарнобыльскія праблемы былі б ужо вырашаны. Дастаткова сказаць, што ў 1995 годзе пры неймаверным напружанні эканомікі Беларусь змагла накіраваць на пераадоленне чарнобыльскай бяды сродкі ў памеры дзесятай часткі ад аб'ёмаў сродкаў, якія выдзяляліся на гэтыя мэты ў СССР.

Калі я быў народным дэпутатам і выступаў у 1991 годзе супраць развалу Савецкага Саюза, я перш за ўсё думаў аб тым, што будзе, калі Беларусь застанецца з чарнобыльскай бядой сам-насам.

Але ў той час палітычныя амбіцыі ўзялі верх над інтарэсамі народа. Вядомыя палітыкі выкарыстали чарнобыльскую трагедыю як казырную карту ў сваёй палітычнай гульні. Замест цвярозых і ўзважаных адносінаў да вырашэння праблем, выкліканых чарнобыльскай катастрофай, яны практыкавалі правядзенне мітынгаў, імкнучыся аказваць націск на органы ўлады і кіравання.

Вось ужо дзесяць гадоў палітычныя авантурысты разыгрываюць гэту карту, нічога не робячы для людзей, якія пацярпелі ад катастрофы. У гэтыя дні яны зноў спрабуюць выкарыстаць Чарнобыль для таго, каб паправіць свой палітычны капітал.

У сувязі з гэтым заяўляю: нічога, спадары, у вас не атрымаецца. Народ не той...

Важнейшы ўрок мінулага дзесяцігоддзя заключаецца ў наступным: чарнобыльскую трагедыю, народнае гора нельга ператвараць у інструмент задавальнення чыіх бы там ні было палітычных амбіцый. Пара зразумець, што радзіма ў нас адна, зямля таксама адна.

Усе мы павінны аб'яднацца ў імя выжывання нацыі і пераадолення нашай агульнай бяды.

Першай і галоўнай, безумоўна, для нас сёння застаецца праблема захавання здароўя людзей: дзяцей, ліквідатараў, усіх, хто пацярпеў ад аварыі.

Абавязак дзяржавы — прадаставіць усім пацярпеўшым медыцынскую дапамогу ў тых маштабах, якія неабходны ім у гэты складаны час.

Пад асабістым кантролем Прэзідэнта будзе знаходзіцца лячэнне паўтары тысячы цяжкахворых дзяцей. Для аздараўлення дзяцей будуць працаваць беларускія здраўніцы на нашай тэрыторыі і за мяжой.

Мы дагаварыліся з расійскім кіраўніцтвам аб выкарыстанні санаторыяў Расійскай Федэрацыі для аздараўлення нашых грамадзян, якія пацярпелі ад Чарнобыля.

У падтрыманні здароўя людзей прымаюць удзел і розныя фонды. На глыбокі жаль, некаторыя з іх спрабуюць рабіць грошы на чарнобыльскай бядзе. Дзяржава не можа абыякава глядзець на тое, як на народным горы нажываюцца чыноўнікі, камерсанты, дзеячы псеўдачарнобыльскіх фондаў.

Трэба ўстанавіць жорсткі грамадскі кантроль за размеркаваннем гуманітарнай дапамогі, што паступае з-за мяжы. Яна павінна даходзіць да адрасатаў, а не асядаць у камерцыйных ларках. Асноўная частка гуманітарнай дапамогі будзе паступаць па дзяржаўнай лініі.

Не менш важнай задачай з'яўляецца стварэнне нармальных умоў для жыцця людзей на забруджаных тэрыторыях.

Літаральна гэтымі днямі я наведаў чарнобыльскія раёны, з болем у сэрцы назіраў, у якіх няпростых умовах жывуць там людзі.

Асабліва мяне абурыла, што мясцовыя ўлады не робяць для людзей таго, што ў іх сілах. Арганізацыя і падтрыманне аўтобуснага руху, падвоз харчавання, забеспячэнне лекамі і многія іншыя пытанні ў жыцці людзей павінны вырашацца мясцовымі кіраўнікамі.

У кожным чарнобыльскім раёне трэба ўзяць на ўлік і падтрымаць усіх адзінокіх, хворых, якія не маюць сродкаў для нармальнага жыцця. Міністэрствам фінансаў для гэтага мэтавым назначэннем будуць выдзелены сродкі чарнобыльскім райвыканкомам.

Мы павінны захаваць бясплатнае харчаванне ў школах, дзіцячых садках і яслях. Бясплатным павінна быць аздараўленне людзей, якія жывуць у чарнобыльскай зоне.

Учора мной аддадзена распараджэнне ўраду аб захаванні бясплатнага харчавання і бюджэтнага фінансавання аздараўлення дзяцей на тэрыторыях, прызнаных чыстымі.

Сучаснае і будучае гэтых раёнаў у многім залежыць ад наяўнасці ўрачоў у бальніцах і настаўнікаў у школах. Становішча, якое склалася ў гэтай сферы, больш не можа быць цярпімым.

Міністры І. Драбышэўская, В. Стражаў, І. Кенік нясуць персанальную адказнасць за тое, каб да 1 верасня бягучага года ўсе пасады медыкаў і педагогаў у чарнобыльскай зоне былі ўкамплектаваныя.

Цяпер мы пачынаем пажынаць плады раней учыненага бяздумнага адсялення з чарнобыльскай зоны насуперак жаданню людзей. Сёння многія вяртаюцца ў свае пакінутыя дамы, бо хочуць жыць і працаваць у родных мясцінах.

Перакананы, што ўлада не мае права ставіць перашкоды на шляху гэтых людзей. Гэта будзе не па-хрысціянску, не па-людску.

Ёсць надзея, што некаторыя пацярпеўшыя раёны пры мэтанакіраванай дзяржаўнай падтрымцы з цягам часу могуць быць вернуты да жыцця. Паважаныя сябры, мы яшчэ вернемся ў свае вёскі, на сваю зямлю. Я ў гэтым перакананы. З майго боку вы атрымаеце ўсялякую падтрымку.

Даследаванні апошніх гадоў сведчаць аб тым, што пры правядзенні комплексу спецыяльных аграрэхнічных, аграхімічных і іншых работ мы можам на гэтых землях атрымліваць экалагічна чыстую прадукцыю. А насельніцтва пры захаванні ахоўных мераў зможа нармальна жыць і забяспечваць сябе.

Усё гэта можа быць дасягнута толькі пры ўмове мэтавага выкарыстання сродкаў, перш за ўсё ў чарнобыльскай зоне. Ранейшая практыка, калі сродкі, што выдзяляліся на чарнобыльскія патрэбы, размяркоўваліся па ўсёй тэрыторыі краіны, сябе не апраўдала.

Упэўнены, што ў чарнобыльскіх раёнах павінен быць узорны парадак ва ўсім. Тут павінна быць якаснае будаўніцтва, высокія стандарты медыцынскага і бытавога абслугоўвання, работы і адпачынку. Тое, што я ўбачыў у Хойніцкім раёне, пераконвае мяне ў тым, што такі ўзровень арганізацыі зусім рэальны. Трэба толькі належным чынам узяцца за справу.

Пытаннем, якое закранае лёсы соцень тысяч людзей, з'яўляецца паляпшэнне ўмоў жыцця перасяленцаў.

На гэтыя мэты дзяржава выдзяляе вялікія сродкі, але выкарыстоўваюцца яны не заўсёды эфектыўна.

Калі я быў гэтымі днямі ў Магілёўскай вобласці, сутыкнуўся з фактамі абуральнай безадказнасці.

Пабудаваныя для перасяленцаў, але не ўведзеныя ў эксплуатацыю пасёлкі знаходзяцца ў запушчаным стане, раскрадаюцца.

Людзі скардзяцца на безуладдзе і абыякавасць кіраўніцтва, на цэны, якія без канца накручваюць базы Белкаапсаюза. Часта насельніцтва не можа купіць самае элементарнае, перш за ўсё медыкаменты.

Прама на нарадзе ў Магілёве за нездавальняючае ўтрыманне чарнобыльскіх пасёлкаў я вымушаны быў зняць з пасад шэраг мясцовых чыноўнікаў.

Улада павінна ўважліва ставіцца да патрэб і клопатаў перасяленцаў, улічваючы існуючы ўклад іх жыцця. Тыя, хто займаліся і хочуць займацца земляробствам, павінны атрымаць участкі блізка ад месцаў пражывання, асабліва тыя, каго перасялілі ў гарады.

Калі чалавек хоча жыць у вясковым доме, яго нельга прымусова сяліць у кватэру гарадскога тыпу.

Аднак і людзям, якія ўладкоўваюць сваё жыццё на новых месцах, трэба разумець, што сёння дзяржава не мае магчымасці ў пажаданых памерах фінансаваць чарнобыльскія праекты.

У ходзе паездкі па Брэсцкай, Гомельскай і Магілёўскай абласцях я яшчэ раз пераканаўся ў неабходнасці вырашэння ўжо ў гэтым годзе шэрагу буйных праблем, якія закранаюць інтарэсы ўсіх чарнобыльцаў.

Нам трэба ў бліжэйшыя дні пачаць перагляд прававой базы ўсёй дзейнасці па мінімізацыі вынікаў чарнобыльскай катастрофы.

Неабходна змяніць пенсіённае заканадаўства для таго, каб больш поўна ўлічыць інтарэсы тых, хто пацярпеў ад чарнобыльскай аварыі.

Трэба ўстанавіць дапамогі па догляду дзяцей, аплату маці ў час дэкрэтнага водпуску, бясплатнае дзіцячае харчаванне.

Неабходна ўнесці карэктывы ў цэнаўтварэнне з тым, каб асноўныя прадукты харчавання, адзенне былі даступныя ўсім, хто пражывае ў чарнобыльскай зоне.

Урад павінен неадкладна прыняць меры па павышэнню дзяржаўнай дысцыпліны і адказнасці службовых асоб на ўсіх узроўнях за стан спраў у чарнобыльскіх раёнах і арганізацыю жыццядзейнасці людзей у месцах адсялення.

Мной ужо дадзены адпаведныя даручэнні і ўстаноўлены належны кантроль за іх выкананнем.

Ва ўмовах сацыяльна-эканамічнага крызісу нам не абысціся без дапамогі з-за мяжы.

Народ Беларусі ўмее цаніць і памятаць дабро. Мы шчыра дзякуем усім за падтрымку. Асаблівая наша ўдзячнасць — брацкаму расійскаму народу.

Вы ведаеце, што адной з галоўных мэтаў інтэграцыі з Расіяй з'яўляецца аб'яднанне намаганняў дзвюх краін па ліквідацыі вынікаў чарнобыльскай трагедыі. Як Старшыня Вышэйшага савета Супольніцтва Беларусі і Расіі я запэўніваю вас у тым, што нашы сумесныя чарнобыльскія праграмы не застануцца на паперы, а будуць увасабляцца ў жыццё.

Але любая дапамога з-за мяжы пры ўсёй яе значнасці не можа, на жаль, у поўнай меры вырашыць нават часткі чарнобыльскіх праблем. Тым больш, што сусветнае супольніцтва астыла да людзей Чарнобыля. Так і хочацца сказаць: Бог яго ведае, дзе гэта можа паўтарыцца...

Мы павінны ясна ўсведамляць, што:

ніхто за нас не будзе вырашаць пытанні медыцынскага забеспячэння пацярпеўшых ад чарнобыльскай катастрофы;

ніхто за нас не будзе ствараць прымальныя ўмовы для жыцця ў забруджаных раёнах, для аднаўлення нашых вельмі багатых ворных зямель;

ніхто за нас не вырашыць праблемы жыццядзейнасці людзей, адселеных з чарнобыльскай зоны.

Таму мы павінны праяўляць максімальную адказнасць і самастойнасць.

Паважаныя суграмадзяне!

Сёння дзень смутку — 26 красавіка 1996 года, дзесяць гадоў пасля Чарнобыля.

У Мінску святым месцам для ўсіх чарнобыльцаў Беларусі стаў парк Дружбы народаў на скрыжаванні вуліц Арлоўскай і Карастаянавай. Там устаноўлены чарнобыльскі камень — сімвал нашай чарнобыльскай бяды. Тут жа праваслаўная царква ўзводзіць сваю капліцу.

Па ініцыятыве дзвюх буйных царкоўных канфесій, чарнобыльскіх грамадскіх арганізацый, ліквідатараў і перасяленцаў у гэты дзень у 16 гадзін 30 хвілін будзе праведзены хрэсны ход і жалобны мітынг з удзелам кіраўніцтва краіны, Прэзідэнта.

Запрашаю ўсіх мінчан, у чыім сэрцы стукае боль Чарнобыля, прыйсці на гэту журботную маніфестацыю.

Давайце нізка паклонімся тым, хто, ратуючы ў чарнобыльскае ліхалецце іншых, загінуў сам.

Давайце скажам шчырае дзякуй усім тым, хто ўсе гэтыя гады займаўся і працягвае займацца пераадоленнем вынікаў чарнобыльскай аварыі.

Беларускі народ перажыў у сваёй гісторыі не адну трагедыю. Упэўнены, што ў чарговы раз ён знойдзе ў сабе сілы мужна справіцца і з гэтай бядой.

Давайце аб'яднаем намаганні для стваральнай працы на карысць беларускага народа, у імя будучыні нашых дзяцей!

Калаж Яўгена ПЯСЕЦКАГА.

ДУША ШУКАЕ ПАРАТУНКУ...

«Для нас гэта бяда мае ярка выяўлены пачатак, але не мае, на жаль, пакуль бачнага канца»

(З выступлення Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Аляксандра Лукашэнкі 9 красавіка ў Вене на міжнароднай канферэнцыі «Дзесяцігоддзе пасля Чарнобыля: ацэнка наступстваў аварыі»).

Увесь цывілізаваны свет, і Беларусь таксама, адлічвае часавыя паясы ад усімі прынятага грынвічскага мерыдыяна. Мы ж, беларусы, «па праву» можам карыстацца і яшчэ адным «мерыдыянам» — чарнобыльскім, які, умоўна кажучы, падзяліў нашу гісторыю на дзве няроўныя часткі — да і пасля Чарнобыля.

Доўгія дзесяцігоддзі нашых людзей вучылі: у нас узводзіцца і будуецца ўсё самае лепшае, самае вялікае. І толькі пасля самай маштабнай катастрофы XX стагоддзя ўсе ўбачылі: за гады панавання таталітарнай сістэмы ў нас расцвілі пышным цветам і самыя вялікія абыякавасць да сваіх грамадзянскіх абавязкаў, і халоднае раўнадушша ўлады да людзей. Вось адкуль узяўся той «гонар», якога мы, беларусы, ні ў кога не прасілі, — каб жыць нам давеку ў так званую постчарнобыльскую эпоху. Гісторыя з гэтай нагоды пачынае ўжо выстаўляць свае рахункі, бо і ў цяперашні час далёка не ўсе адказныя асобы, ад якіх залежыць вырашэнне праблемы, «палаюць вялікай любоўю» да гаротнага чарнобыльца.

Высвятляецца, што за прайшоўшыя дзесяць гадоў зноў дастаткова нарабілі памылак, наламалі дроў: І сёння прапануюцца канцэпцыі, у якіх сцвярджаецца, што радыяцыя, маўляў, «пасяпхова адступае» і на параненай зямлі Беларусі пачаўся так званы «аднаўленчы перыяд». Забруджаныя населеныя пункты росчыркам пяра часам «пераносяцца» ледзь не ў чыстую ад радыенуклідаў зону, а сотні тысяч бедных чарнобыльскіх дзяцей страчваюць права на бясплатнае аздараўленне...

Як выжыць неабароненаму чалавеку ў неспрыяльнай экалагічнай, сацыяльнай і эканамічнай атмасферы? Як прыстасавацца да незваротнага постчарнобыльскага стану? Дзе знайсці спакой сваёй змарнаванай душы? Ісці са сваімі «надакучлівымі» думкамі ў выканком да бяздушнага бюракрата-лайдака?

Не! Людзі звяртаюцца да Бога, ідуць у царкву.

Роўна тыдзень таму, у Светлую сядміцу, у Храм ушанавання іконы Божай Маці «Усіх тужлівых Радасце» памяці ахвяр Чарнобыля, што ў Мінску па вуліцы Прытыцкага, прыйшлі дзеці з бацькамі, якіх аб'ядноўвае Беларускае рэспубліканскае таварыства «Дзеці ў бядзе».

Аўтар гэтых радкоў пазнаёміўся ў той дзень у храме з урачом-педыятрам дзіцячага анкалагічнага аддзялення НДІ анкалогіі ў Бараўлянах Галінай Стасенка, якая заўсёды апякае сваіх маленькіх пацыентаў. Яна з'яўляецца яшчэ і членам бацькоўскага камітэта таварыства «Дзеці ў бядзе». Вось што сказала Галіна Якаўлеўна:

— Богаслужэнне адбываецца за здароўе нашых хворых дзяцей, якія лечацца, а таксама ў памяць тых, якіх ужо няма з намі. Я, як спецыяліст, у многім звязваю рост захворванняў з Чарнобылем. Многія з хвароб яшчэ не так моцна праявіліся, але ў будучым... Узрастае ж не толькі колькасць анкалагічных захворванняў у дзяцей, але і ў дарослых. Людзям абавязкова трэба дапамагаць, каб яны ў нешта верылі, умацаваліся ў гэтым. Медыцына ж не заўсёды і не ўсё можа, і бацькі хворых дзяцей звяртаюцца да вышэйшай сілы. Бо цяжка прывыкнуць да таго, што тваё дзіця такое хворае. Ды і наогул немагчыма.

... Як заўсёды на Светлую сядміцу, Велікоднае свята, адбылося ўрачыстае велікоднае богаслужэнне, прыйшоўшыя ў храм дзеці спавядаліся, прычасціліся Святых тайнаў Хрыстовых — дзеля таго, каб Гасподзь сапраўды дапамог ім у іх бядзе. Пасля хроснага ходу адбыўся падзячны малебен, упаміналіся за здароўе імёны тых дзяцей, якія прыйшлі ў храм, упаміналіся і іншыя імёны — дзяцей, якія ўжо ніколі не змогуць сюды прыйсці.

Храм гэты — адначасова і помнік ахвярам Чарнобыля. Таму прагучала і абавязковая ўрачыста-сумная чарнобыльская малітва:

«Госпадзі Ісусе Хрысце, Божа наш!

Дай прытулак усім пацярпеўшым ад ядзернай катастрофы ў Чарнобылі, не дай ім застацца без прытулку і надзеі на будучае жыццё, даруй ім мужнасць і веру ў Тваю ўсёмагутную дапамогу...

Ачысьці, Госпадзі, рукою Тваёю зямлю, паветра і ваду ад згубных наступстваў бяды, якая адбылася.

Абарані нас малітвамі Усёпрачыстыя Уладычыцы нашай Багародзіцы, усіх святых, у зямлі Беларускай прасвяціўшых, і ўсіх святых. Амін».

Сустрэўся аўтар і з настаяцелем храма свяшчэннікам Ігарам КАРАСЦЯЛЁВЫМ. Ён шчыра і грунтоўна выказаў свой пункт погляду.

— Айцец Ігар, у богаслужэнні гучыць пастаянная думка: «Смертью смерть поправ...»

— Сваім уваскрэсеннем Гасподзь наш якраз і перамог смерць. Гэта дае надзею, упэўненасць тым, хто жыве, што душа чалавека з усім, што ёй уласціва, пасля нашага зямнога жыцця не знікне. Гасподзь дае нам надзею на вечнае будучае.

— Бог і вера ў яго дае палёгку хворым дзецям, іх бацькам. Далёка не ўсе шукаюць палёгкі ў сваім становішчы ў зямных, так сказаць, уладаў...

— Вы, вядома, ведаеце, што і сёння хто-ніхто з адказных афіцыйных асоб пагаворвае: маўляў, Чарнобыль — гэта не так ужо і страшна. Ці трэба з імі спрачацца?

— Гэтая ядзерная катастрофа — наогул ненатуральная падзея. Цудоўная, але і знявечаная беларуская прырода — і раптам будзе без людзей? Мёртвая вёска, мёртвы горад, без жыхароў — што можа быць больш страшным і ненатуральным?

Трэба сказаць, што ёсць яшчэ і духоўны Чарнобыль, менавіта яго вынікам з'яўляецца Чарнобыль фізічны. Уявіце: семдзесят гадоў багаборніцтва ў краіне і грамадстве! Як толькі знішчылі ў чалавеку ўсё самае чалавечнае, самае светлае — так і «атрымалі плён». Якія могуць быць адносіны ў такім грамадстве, у тым ліку і да чарнобыльцаў?

Гл. 3-ю стар. ⇨

НЕ ХВАРЭЙ!

Ніл ГІЛЕВІЧ

ПАЭМА

Не хварэй,
О мая Беларусь, не хварэй!
Страшна мне,
Што твой голас,
Пявучы і звонкі,
Так асекся, аслаб,
Што калі яго чую —
Супыняецца сэрца
І жыць не хачу я.

Не хварэй,
О мая Беларусь, не хварэй!
Страшна мне,
Што твой позірк,
Ласкавы і чысты,
Так прыцьмеў і схмурнеў,
Што калі яго бачу —
Разрываецца сэрца,
І горка я плачу.

Не хварэй.
О мая Беларусь, не хварэй!
Страшна мне,
Што твае шаўкавістыя косы
Так станчэлі,
Няйначай адваляцца скора.
Божа! Дзе мне дзявацца
Ад гэтага гора?..

Гл. 2-ю стар. ⇨

ПАВЕДАМЛЕННЕ

Міністэрства статыстыкі і аналізу Рэспублікі Беларусь

АБ СЯРЭДНЯМЕСЯЧНАЙ ЗАРАБОТНАЙ ПЛАЦЕ РАБОЧЫХ І СЛУЖАЧЫХ

Мінстат Рэспублікі Беларусь паведамляе, што сярэдняя заработная плата рабочых і служачых у сакавіку 1996 года склала 1.142.032 рублі (у лютым была 1.089.878 рублёў). У студзені—сакавіку 1996 года яна склала 1.087.731 рубель і павялічылася ў параўнанні з адпаведным перыядам мінулага года ў 2,2 раза.

ПАРЛАМЕНЦКІ ДЗЁННІК

У ПАРАДАК ВЫПЛАТЫ ЗАРПЛАТЫ ПРАПАНУЮЦЦА ЗМЕНЫ

Амаль цалкам першую палову дня 25 красавіка Вярхоўны Савет Беларусі прысвяціў ратыфікацыі дагавораў і пагадненняў, якія наша рэспубліка заключыла на працягу 1993—1996 гадоў з іншымі дзяржавамі.

У першую чаргу ўвазе дэпутатаў быў прадстаўлены пакет дакументаў, якія былі падпісаны 6 лютага 1995 года ў Вільнюсе. Гэта Дагавор аб добрасуседстве і супрацоўніцтве паміж Рэспублікай Беларусь і Літоўскай Рэспублікай, Дагавор аб беларуска-літоўскай дзяржаўнай граніцы і Пагадненне паміж урадам Рэспублікі Беларусь і ўрадам Літоўскай Рэспублікі аб «Аб'екце 500» і ГЭС «Дружба народаў». Нагадаю, што ў апошнім дакуменце размова ідзе пра два інжынерныя збудаванні, якія абслугоўваюць Ігналінскую АЭС, але знаходзяцца на нашай тэрыторыі. Першачарговасць разгляду гэтых дамоў была абумоўлена прыездам у Беларусь старшыні сейма Літоўскай Рэспублікі Чэславаса Юршэнаса. Як вядома, літоўскі заканадаўчы орган са свайго боку 23 красавіка ратыфікаваў памянёныя дакументы, таму для абмену ратыфікацыйнымі граматамі аналагічны крок патрабаваўся і ад Вярхоўнага Савета. З гэтай задачай парламентарыі справіліся без асаблівых спрэчак.

Потым наступіла чарга іншых міждзяржаўных і міжурадавых пагадненняў. Амаль без затрымак дэпутацкі корпус адобрыў Дагавор аб дружбе і добрасуседстве паміж Беларуссю і Украінай, Консульскую канвенцыю паміж нашай дзяржавай і Расіяй, Пагадненне аб правядзенні ўзгодненай палітыкі па транзіту прыроднага газу. Дэпутаты таксама ратыфікавалі пяць пагадненняў аб садзейнічанні і ўзаемнай абароне інвестыцый. Такім чынам, у лік краін, з якімі Беларусь будзе мець такія дамовы, учора ўвайшлі Украіна, Францыя, Румынія, Швецыя і Нідэрланды. Таксама пяць міжурадавых пагадненняў датычыліся пазбягання двайнога падаткаабкладання: з Малдовай, Літвой, Латвіяй, Расіяй і Кітаем.

Тым не менш, гэта невялікая частка дакументаў, якія маюцца на руках у дэпутатаў і чакаюць іх адабрэння. Сярод дагавораў, якія прадстаўлены ў Вярхоўны Савет, ёсць і Дагавор аб стварэнні Супольніцтва Беларусі і Расіі, падпісаны ў Маскве 2 красавіка 1996 года.

Гл. 3-ю стар. ⇨

РОЗДУМ І АСЭНСАВАННЕ

ЧАС ЗБІРАЦЬ КАМЯНІ, або Год працвераджэння

Ці змаглі ў Беларусі за дзесяцігоддзе ліквідацыі наступстваў Чарнобыля абараніць заложнікаў ядзернай катастрофы?

З усіх справаздач самыя «арыфметычныя», нашпігаваныя лічбамі, — гэта, відаць, справаздачы па выкананню («асваенню» капіталаўкладанняў) тых ці іншых пазіцый чарнобыльскай Дзяржпраграмы. Але ці дае мех лічбаў карціну сапраўднага сённяшняга стану постчарнобыльскай сітуацыі ў Беларусі?

Не будзем аспрэчваць: так, за гэты час для чарнобыльцаў пабудавалі 60 тысяч жылых дамоў і кватэр, з зоны переселена больш як 130 тысяч чалавек. Газіфікаваны райцэнтры Карма, Чачэрск, Хойнікі, Нароўля, Ельск, Буда-Кашалёва, Чэрыкаў, Слаўгарад, пабудаваны дарогі, пракладзены водаправодныя сеткі і г. д. Аднак ці адпавядаюць велізарныя затраты народных грошай, страчаны час таму эфекту, які меркаваўся?

На гэта ў пэўнай ступені даюць адказ вынікі апошняй (красавіцкай) паездкі Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнкі ў забруджаныя раёны. Што ён сказаў у час падагульняючай нарады? Аказваецца, за мінулыя дзесяць гадоў... было зроблена шмат памылак! Самая страшная з іх — забруджаныя землі былі закінуты. Ёсць яшчэ памылкі? Ёсць! Напрыклад, бяздумнае перасяленне людзей, што выклікала мноства сацыяльных і іншых праблем. Заканамерна ўзнікае пытанне: а ці існавала ўсе гэтыя гады дакладна акрэсленая па арыенцірах чарнобыльская палітыка?

Ці вучымся на старых памылках? Не вельмі, бо ўжо сёння закручваем новыя «рэбусы». Нядаўна зацверджаны новы пералік тэрыторый і населеных пунктаў, што адносяцца да зон радыяцыйнага забруджвання, — адразу 200 тысяч чалавек былі пазбаўлены абсалютна ўсіх ільгот. На якой падставе гэта зроблена? Гэтыя дзеянні і называюцца «сацыяльнай абаронай» пацярпеўшых ад катастрофы?

Да гонару Прэзідэнта, ён адразу асэнсаваў, якая міна закладваецца на шляху яго ўнутрыдзяржаўнага курсу, і ў многім фактычна дэзавуіраваў рашэнне ўрада, даручыўшы яму тэрмінова падрыхтаваць пастанову, каб школьнікі ў забруджанай зоне па-ранейшаму маглі бясплатна харчавацца і дзеці аздараўляліся за кошт дзяржбюджэту. Аднак зноў пытанне: адкуль такое «рознагалоссе» ў вышэйшых сферах выканаўчай улады? Ніяк не скажаш, што гэта сведчанне ўзважанай, узаемаўвязанай чарнобыльскай палітыкі на сучасным этапе.

Свой пункт гледжання на сітуацыю выказвае намеснік старшыні Камісіі Вярхоўнага Савета па праблемах чарнобыльскай катастрофы Міхаіл ГРУШЭЎСКІ.

— АДРАЗУ ВІДАЦЬ, Міхаіл Канстанцінавіч, што ваша «чарнобыльская» пошта практычна ідэнтычная нашай рэдакцыйнай. Хоць у кожнага скаржніка, зразумела, свае балячкі, аднак сутнасць большасці пісьмаў зводзіцца да чатырох-пяці бюракратычных сюжэтаў: ліквідатара, хоць у яго на гэта «званне» маюцца ўсе пацвярджальныя даведкі, прымушаюць бегаць па начальніцкіх кабінетах; перасяленцу адмаўляюць ва ўладкаванні на работу, жыхару зоны — у належных ільготах і г. д.

Разгледзець кожную скаргу з выездам на месца фізічна проста немагчыма. Дык можа для пачатку праінфармуем чытачоў, якія з ільгот, прадугледжаных чарнобыльскім заканадаўствам, засталіся, а якія вядомым указам адменены? Ці, мякка кажучы, дзеянне якіх «прыпынена»? Вельмі ўжо сёння ўсё заблыталася...

— Прасцей будзе пералічыць тыя льготы, якія «адменены—прыпынены» (хоць я асабіста думаю, што гэта з'ява часовая). Дык вось, гэта датычыць беспрацэнтных пазык, а таксама беспрацэнтных пазык на будаўніцтва ці набыццё індывідуальных жылых дамоў, набыццё кватэр у жыллёва-будаўнічых кааператывах.

Адменены і бясплатны праезд у грамадскім транспарце. Не прадастаўляецца 50-працэнтная скідка з кошту праезду адзін раз у год у любы канец краіны туды і назад. Адменены і льготы па аплаце 50 працэнтаў кошту камунальна-бытавых паслуг, квартплаты і г. д.

— Атрымліваецца, што калі мне трэба будзе павезці сына на аздараўленне, дык з-за дзікага кошту білетаў на аўтобус нам лепш пасядзець дома і ласавацца не вельмі «чыстай» бульбай з уласнага агарода?

З жыллём для жыхароў зоны наступнага адсялення, як бачым, атрымліваецца яшчэ больш цікава. У чыстай мясцовасці дзяржаўнай чарнобыльскай кватэры яму не належыць па закону, а пазыкі на яе будаўніцтва не дадуць. Дык гэта ж чалавеку абсеклі ўсе канцы! Значыць, сядзі на ўласным агародзе, на якім лічыльнік нашчоўквае 10—15 кюры, ды кармі роднае дзіця радыенуклідамі?! Ніштo сабе «падаруначак» на дзесятым годзе нацыянальнай трагедыі. Дарэчы, які механізм з'яўлення такіх «падарункаў»?

— Справа выглядае наступным чынам. Прэзідэнт, маючы на гэта права, выйшаў у парламент з заканадаўчай ініцыятывай — накіраваў у Вярхоўны Савет праект закона «Аб упарадкаванні некаторых ільгот для асобных катэгорый грамадзян». На той час, пакуль гэты праект разглядаўся ў камісіях ВС, у выканаўчай улады ўзнікла спакуса пэўныя льготы ў зоне 1 — 5 кюры адразу адмяніць.

Вярхоўны Савет не пагадзіўся з такім падыходам, і льготы, закладзеныя дзеючым заканадаўствам, чарнобыльцам і ліквідатарам пакінуў. Тым не менш, многія з іх па-ранейшаму «адменены-прыпынены», знаходзяцца ў своеасаблівым «падвешаным стане», хоць гэта і не наша віна. Такая вось ідзе барацьба...

Ацэньваючы сітуацыю, выкажуся рэзка: у гэтых падыходах я бачу непавагу да свайго народа, у прыватнасці да чарнобыльцаў. А яны ж якраз і маюць патрэбу ў моцнай сацыяльнай абароне.

Дзе карані такога жорсткага курсу? Вядома, паднацiскае МАГАТЭ, іншыя ўплывовыя заходнія структуры (а Беларусь, між іншым, адлічвае ў яго «касу» немалую суму долараў!) Тут і жорсткія патрабаванні МВФ — час ужо, маўляў, вам заканчваць з гэтымі сацыяльнымі выплатамі, «утрыманствам».

— Няхай МВФ скажа гэта той жа Швецыі, дзе найвышэйшы ўзровень сацыяльных выплат і абароны насельніцтва!

— Тут усё даўно пара паставіць на свае месцы: тое, што прадугледжвае наша чарнобыльскае заканадаўства, па сутнасці зусім не льготы ў ранейшым сацыялістычным «варыянце». Гэта (падкрэсліваю!) кампенсацыя людзям за страчанае здароўе. Так робіцца ўсюды ў свеце — у ЗША, Францыі, Германіі, іншых краінах. Але ж з'яўляецца яго вялікасць «двайны стандарт»: «сваім» можна ўсё, у адносінах жа да нас — адразу вокрык.

Мы ў сябе ў Беларусі павінны былі б даць людзям поўную кампенсацыю яшчэ на першым этапе — адразу пасля аварыі на ЧАЭС. Не далі! Аднак паабяцалі: вось вам у якасці кампенсацыі льготы, сацыяльныя выплаты робім вам кожны год. Замацавалі гэта заканадаўча. І вось што ў выніку атрымалі!

Адчуваю, як апаненты рвуцца ў бойку: у нас разбураная эканоміка, у дзяржавы няма грошай, каб плаціць чарнобыльцам. І гэта называецца «доказам»?

У Расіі і на Украіне эканоміка не лепшая, але там чарнобыльцы сацыяльна куды мацней абаронены, намнога большыя там і сацыяльныя выплаты. І ніхто ў гэтых дзяржавах, заўважце, і не думае замахвацца на правы пацярпеўшых ад атама.

Па ходу размовы заўважыў бы яшчэ, што нам не варта прыходзіць ў дзіцячае захапленне з нагоды магчымай дапамогі з боку Расійскай Федэрацыі ў вырашэнні нашых праблем. Расія сама выконвае сваю чарнобыльскую праграму толькі на 18 працэнтаў, а яна там па аб'ёму меншая, чым у Беларусі. У красавіку ў складзе дэлегацыі нашага парламента я пабываў у некаторых расійскіх абласцях і ўбачыў: інвестыцыі там усе «замарожаны». Тыя ж бальніцы ў зоне не будуюцца па пяць гадоў — якраз як у нас.

Адзінае, што можна тут будзе зрабіць, — гэта падкарэкціраваць чарнобыльскае заканадаўства, каб яно ў трох нашых суседніх краінах стала уніфікаваным і льготы былі б аднолькавыя.

— Час, Міхаіл Канстанцінавіч, зрабіць першую выснову: падыход нашых уладаў да праблем пераважнай большасці чарнобыльцаў — звышпрагматычны, жорстка-эканамічны. Але як можна са спакойнай душой у нашага грамадства з яго «чарнобыльскай самасвядомасцю» праштурхоўваць тэзіс: каб абараніць свой народ ад радыяцыі, ва ўрада сродкаў няма і не прадбачыцца?

— Тады разбяром эканамічны бок справы. Уся сума выплат па Закону аб сацыяльнай абароне пацярпеўшых ад Чарнобыля, вядома, вельмі значная. Але што «выйграла» дзяржава, што «зэканоміла» менавіта ад адмененых ільгот? Усяго толькі 152 мільярды рублёў.

Напомню, што ўвесь кансалідаваны бюджэт Беларусі — 56 трыльёнаў, на чарнобыльскую праграму адпушчана 4,6 трыльёна рублёў. Такім чынам, ад усяго кансалідаванага бюджэту «адкінутыя» льготы складаюць... 0,27 працэнта! Вось дзеля якой «вялікай эканоміі» нарабілі шуму ў краіне, узбударажылі чарнобыльскае насельніцтва! Гэта — узважаная палітыка?

Між іншым, каму-нікаму можна было б і больш уважліва ўгледзецца, на якія структуры і колькі ідзе грошай. Узяць хоць бы структуры таго ж МУС. Суседняя з намі Польшча па насельніцтву ў чатыры разы большая за Беларусь, а работнікаў праваахоўных органаў там столькі ж, колькі і ў нас. А мы спрачаемся, дзе браць сродкі...

— Вашу думку зразумеў: збалансаваць дзяржбюджэт у нас імкнуцца за кошт неабароненых жыхароў забруджанай зоны. Падыход, зразумела ж, непапулярны, а таму патрэбна «ідэалагічнае забеспячэнне», пэўная база.

— Гэтая «база» ўжо якраз і падведзена. Называецца яна «Канцэпцыя ахоўных мераў у аднаўленчы перыяд для насельніцтва, якое пражывае на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь і падверглася радыеактыўнаму забруджванню ў выніку чарнобыльскай катастрофы». Гэта такая «хітрая» канцэпцыя, што яна дае магчымасць дзяржаве зняць з сябе адказнасць за лёс мільёнаў сваіх грамадзян. Не буду пераказваць, як праштурхоўваўся гэты сацыяльны заказ яшчэ мінулага ўрада, — у газетах такая інфармацыя ўжо была. Скажу толькі пра тое, што шырокай грамадскасці яшчэ невядома.

19 студзеня гэтага года ў Вярхоўны Савет прыйшоў з урада дакумент, у якім гаворыцца, што Кабінет Міністраў пастановай ад 30 лістапада 1995 года № 650 адобрыў гэтую канцэпцыю. А Дзяржпраграма (распрацаваная, зразумела, на аснове «новай» канцэпцыі) была адобрана ўрадам ужо... 12 верасня мінулага года. Як зразумець гэтыя таямнічыя «нажніцы» ў тэрмінах і ўвогуле непаслядоўнасць дзеянняў?

Сама ж канцэпцыя, наколькі вядома, у Акадэміі навук Беларусі так і не была толкам разгледжана і не адобрана. Так што пакуль гэта ніякі не дакумент, але ж, глядзіце, якія лёсаносныя для людзей рашэнні прымаюцца ўжо на падставе «зацверджанай» канцэпцыі. Таму мы зрабілі запыт і ў Акадэмію навук, і ў Пракуратуру Рэспублікі Беларусь. Калі ж у выніку дакументальна пацвердзіцца, што тут мелі месца парушэнні законных правілаў і працэдур, то трэба будзе ставіць пытанне аб адказнасці афіцыйных асоб, якія гэтымі «гульнямі» займаліся.

Не трэба забываць і пра пастанову ўрада № 116, ад 19 лютага гэтага года — гэтым самым «змянілі» граніцы радыеактыўнага забруджвання, шмат населеных пунктаў з зоны з узроўнем 1—5 кюры ўжо сталі быццам бы «чыстымі». Напрыклад, у Чачэрску і Нароўлі яшчэ нядаўна было да 15 кі/кв. км, а цяпер яны апынуліся ўжо ў зоне 5—10 кюры. Гэта што, за дзесяць гадоў радыяцыйная абстаноўка ў Беларусі палепшылася амаль ў два разы? Каго падманваем?

Ці варта ўжо гаварыць пра такую «дробязь», што гэтым рашэннем адразу сотні тысяч дзяцей у зоне былі пазбаўлены законнага права на аздараўленне! Добра, што хоць Прэзідэнт хутка адрэагаваў і запатрабаваў гэтае права захаваць.

— Вось і атрымалася: пасля гучных фанфар і ўзнёслых справаздач наступіла працвераджэнне. Шмат камянёў, па біблейскаму выразу, раскідалі мы за прайшоўшы час, калі планавалі і будавалі на «чарнобыльскім полі» не заўсёды тое што трэба, быццам бы і займаліся ліквідацыяй наступстваў катастрофы, а чалавек у зоне заставаўся сам па сабе.

У нашага Прэзідэнта пасля паездак у забруджаныя раёны наступіў, можна сказаць, своеасаблівы момант ісціны, калі ён убачыў правалы ў чарнобыльскай стратэгіі і таму выказаўся так: наламалі дроў, запалохалі людзей, сагналі іх з месца. Словам, даў ацэнку «прафесіяналізму» тых, хто прымаў надуманыя рашэнні.

Што застаецца? Збіраць тыя «камяні», а заадно і матэрыяльныя рэсурсы. І зноў закасваць рукавы. Ці не так, Міхаіл Канстанцінавіч?

— З гэтай высновай увогуле згодны. Мазаіка фактаў і падзей, даўно мінулых і зусім нядаўніх, пацвярджае, што дакладнай і паслядоўнай (а таму і — выніковай) чарнобыльскай палітыкі ў нас сапраўды не назіралася. У многім гэта звычайнае шараханне, а іншы раз і бездапаможнасць пры прыняцці рашэнняў.

Так што над урокамі дзесяцігоддзя, якое прайшло пасля катастрофы, усім нам трэба моцна задумацца і асэнсаваць іх. Каб праз наступныя дзесяць гадоў не прыйшлося займацца тым жа самым.

Інтэрв'ю правёў Валерый ЧАРНЯЎСКІ.

УВЕКАВЕЧАНЫ ПОДЗВІГ МІЛІЦЫІ

Праз чарнобыльскае пекла прайшлі каля чатырнаццаці тысяч работнікаў міліцыі і ўнутраных войскаў нашай рэспублікі. Там, на забруджаных землях Брагінскага, Хойніцкага і Нараўлянскага раёнаў, першыя групы іх ужо дзейнічалі ў апошнія дні і ночы красавіка 1986 года, калі афіцыйныя органы Савецкага Саюза і Беларусі аб выбуху на чацвёртым блоку Чарнобыльскай АЭС яшчэ маўчалі.

Асноўная нагрузка лягла на плечы работнікаў падраздзяленняў Гомельскага УУС і аператыўнай групы Міністэрства ўнутраных спраў рэспублікі, якія 3 мая 1986 года на базе Хойніцкага РАУС арганізавалі штаб па ліквідацыі вынікаў аварыі на Чарнобыльскай АЭС. Не шкадуючы сіл і здароўя, работнікі міліцыі дапамагалі эвакуіраваць насельніцтва, дзяжурылі на кантрольна-прапускных пунктах, патрулявалі ў небяспечнай зоне і г. д., і ніхто з іх не здрадзіў свайму прафесіянальнаму абавязку.

Можна з упэўненасцю сказаць, што міліцыя дзень пры дні і тады, у 1986 годзе, і пасля, у постчарнобыльскі перыяд, здзяйсняла подзвіг, звязаны з ліквідацыяй вынікаў аварыі. Сёння каля сямідзесяці працэнтаў тых, хто ўдзельнічаў у гэтых работах, па медыцынскіх паказчыках аднесены да катэгорыі асаблівай рызыкі, многія сталі інвалідамі, а многія ўжо пайшлі ад нас на векі вечныя.

У памяць аб іх гэтымі днямі на будынку Хойніцкага РАУС, дзе ў 1986 годзе размяшчаўся штаб УУС Гомельскага аблвыканкома і аператыўнай групы Міністэрства ўнутраных спраў рэспублікі, ва ўрачыстай абстаноўцы была адкрыта мемарыяльная дошка, якую асвяціў айцец Уладзімір. На мітынгу выступілі начальнік Гомельскага УУС Віталь Апанасевіч, намеснік міністра ўнутраных спраў рэспублікі Мікалай Крэчка, старшыня Хойніцкага райвыканкома Алег Акушка, былы начальнік Гомельскага УУС, віцэ-прэзідэнт рэспубліканскай асацыяцыі «Шчыт Чарнобылю» Святлан Сазанкоў, начальнік Віцебскага УУС Аляксандр Пахомаў, намеснік начальніка следчага ўпраўлення Гомельскага УУС, дэпутат Вярхоўнага Савета Беларусі Леанід Глухоўскі. У гэты ж дзень пад гукі жалобнай мелодыі ў суседнім Брагіне дэлегацыя міліцыі з усіх абласцей рэспублікі і пажарнай службы ўсклалі кветкі да бюста Васіля Ігнаценкі, які загінуў пры тушэнні пажару на Чарнобыльскай АЭС. Дэлегацыя хвілінай маўчання ўшанавала памяць памёршых і загінуўшых ад «мірнага» атама.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

ЧАРНОБЫЛЬ У ДЗІЦЯЧЫМ ЛЁСЕ

УСПАМІНЫ АБ БУДУЧЫМ

Памяць аб ядзернай катастрофе, фізічныя і матэрыяльныя яе наступствы — усё разам ціснe на людзей цяжкім прэсам. Наш лёс цяпер — ці выстаяць пад гэтым цяжарам, знайсці ў сабе сілы, каб пераадолець бяду, ці, апусціўшы рукі, проста здацца. Ці настроіліся мы на перамогу — і кіруючыя структуры, і наша грамадства, і кожная канкрэтная асоба сама па сабе?

Лёс нацыі, калі не ўдавацца ў залішнія «філасофстваванні», — гэта лёс кожнага грамадзяніна, памножаны на колькасць усіх нас. Гледзячы ж праз «чарнобыльскую прызму», лепш за ўсё, думаецца, асэнсоўваць гэтае важнейшае пытанне на прыкладзе чалавека, які толькі ўступае ў жорсткае кола праблем нашай суровай постчарнобыльскай рэчаіснасці.

Што думаюць пра чарнобыльскую катастрофу, яе вынікі і сваё далейшае жыццё тыя, хто хутка прыйдзе на змену нам, дарослым? Пры ўсёй «несур'ёзнасці» іх разваг і высноў (што яшчэ, між іншым, трэба даказаць!) варта памятаць тое, што народжана тысячагадовай мудрасцю народаў усіх краін свету, а менавіта: «Вуснамі немаўляці гаворыць ісціна».

Думкі, выказаныя вучнем-падлеткам Яраславам Бязлепкіным, якраз і з'яўляюцца такой інфармацыяй для роздуму.

Калі грымнуў чарнобыльскі выбух, яму не было і чатырох гадоў. Да гэтай «падзеі» ён быў увогуле актыўным, жыццярадасным хлопчыкам. Шэсць гадоў разам з бацькамі пражыў пасля ядзернай катастрофы на забруджанай радыяцыяй зямлі Чачэрска, і як гэтае «бяспечнае» жыццё адбілася на яго здароўі, можна зразумець з яго ліста. Дзякуй Богу, што ў фондзе «Спадчына Чарнобыля» знайшліся добрыя людзі, якія змаглі арганізаваць адпраўку Яраслава на аперацыю да амерыканскіх урачоў. Зноў жа, дзякаваць Богу, ён цяпер жывы, увогуле здаровы і дзеліцца з намі ўсім сваім перажытым.

Застаецца дадаць, што сваё сачыненне Яраслаў, як і многія іншыя дзеці, падрыхтаваў пры выкананні творчага задання пад назвай: «Я вам пішу». Гэты вучнёўскі твор прадаставіў газеце для апублікавання Рэспубліканскі цэнтр дзіцяча-юнацкага турызму і экскурсій Міністэрства адукацыі і навукі, які правёў літаратурна-краязнаўчую віктарыну «Зямля бацькоў — жыцця крыніца».

Чытачам жа меркаваць, чаго ў гэтых думках-успамінах больш — тугі і смутку ці аптымізму і надзеі, веры ў тое, што ўсё абыдзецца і ўсе мы зажывём так, як таго заслугоўваюць нашы людзі і іх дзеці.

Добры дзень, мой дарагі каштанчык!

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

Не, хутчэй каштан, бо цяпер ты вялікі і высокі, хутка будзеш роўны з Палацам школьнікаў (былым палацам графіні Чарнышовай). Памятаеш, я ад'язджаў з Чачэрска — ты быў аднаго са мною росту? А калі садзіў — наогул маленечкім дрэўцам.

Мы жылі ў доме непадалёку. Гулялі ля палаца штодзень. Стогадовыя, мабыць, старыя-старыя таполі і больш маладыя клёны давалі прытулак у нашых дзяіцячых гульнях. Не памятаю ўжо, хто з нас, здаецца, Міша Серыкаў прапанаваў аднойчы:

— Давайце пасадзім дрэўцы! Тут вунь колькі свабоднага месца, цэлы лужок...

І мы пасадзілі недзе каля дваццаці дрэўцаў. Мая сястра Аксана сказала, што яе дрэвам будзе ліпа. Яе сяброўка Алеся Серыкава таксама пасадзіла ліпу. Сяргей і Дзіма Новікавы завіхаліся ля саджанцаў таполяў. Я, як самы малодшы, выбраў маленькае-маленькае дрэўца. Хлопцы сказалі, што гэта каштан.

З таго часу мы раслі з табою разам цэлых пяць гадоў. Памятаеш, у першае спякотнае лета я часта паліваў цябе? Ты рос марудна. Ліпкі Аксаны і Алесі раслі хутчэй і вымахалі пад два метры. Не адставалі ад іх астатнія дрэўцы. І толькі ты як бы «сядзеў» на месцы, не зацвітаў ні ў першую вясну, ні ў другую, ні ў трэцюю, ні ў чацвёртую. Ты выкінуў белыя свечкі толькі ў той памятны май 1992 года. Праз некалькі тыдняў я развітваўся і з табою, і з гэтым ціхім зялёным двяром, і з палацам, у якім была такая цудоўная дзіцячая бібліятэка, і з горадам. З Чачэрскам развіталася ў той час палова вучняў нашай школы.

Першага верасня я прыйшоў у новую школу з пакетам, у якім ляжаў зменны абутак. І быў здзіўлены, што ў школе ніхто не пераабуваецца, баючыся прынесці разам з пяском радыяцыю. Мне ўсё было ў навіну і ў радасць. Не трэба было браць дазіметр, каб знайсці «самае нерадыяцыйнае» месца для гульняў. Не трэба было баяцца доўга знаходзіцца на вуліцы. Слова «радыяцыя» хутка перастала гучаць у нашай сям'і.

Ішлі гады, усё пакрыху забываецца. Я рэдка бываю ў Гомелі, дзе нарадзіўся. Ніводнага разу не быў у Чачэрску — горадзе, дзе бегаў у дзіцячы садок, а потым у школу з першага па трэці клас. Сёння ўсе мае чачэрскія сябры таксама жывуць у іншых месцах: Міша — у Лепелі, Валера — у Гродне, многа аднакласнікаў — у мікрараёне Малінаўка горада Мінска, першая настаўніца, Кацярына Яўлампіеўна Сінькова, — у вёсцы Арэшнікі Смалявіцкага раёна. Здаецца, няма ў мяне да каго ехаць у Чачэрск.

Я прыехаў бы да цябе, дарагі дружа каштан. Я часта цябе ўспамінаю. Год назад, пасля аперацыі ў Чыкагскім інстытуце сэрца, я ляжаў у палаце і чамусьці там, на другім канцы свету, успамінаў нашу ціхую вуліцу Ульянава, наш зялёны дворык і цябе, каштанчык. А нядаўна ў Мінску ў час абследавання ў дыспансеры Інстытута радыяцыйнай медыцыны я сустрэў вучняў нашай былой СШ N 2 г. Чачэрска. Размовы былі невясёлыя: у адной дзяўчынкі сур'ёзнае захворванне шчытападобнай залозы, у хлопчыка катастрафічна падае зрок. Мы яшчэ паўспаміналі некалькіх сваіх знаёмых, якія засталіся з бацькамі жыць у Чачэрску. Ты іх павінен бачыць, яны ж ходзяць міма цябе ў Палац школьнікаў, у гуртке ці ў бібліятэку.

Я з'ехаў, а ты застаўся. Для мяне — не толькі добрым успамінам, але і сімвалам будучыні. Некалі, калі я вырасту, а білеты на аўтобус не будуць такімі дарагімі, я прыеду да цябе. Збяромся разам — Міша, Валера, Алеся, Віталь, Сяргей, Дзіма, Аксана, Іра, Саша.

А пакуль — трывай, дружа! Расці дужым, будзь нязломным, такім мужным, як людзі, якія засталіся жыць у нашым родным горадзе.

Яраслаў БЯЗЛЕПКІН, вучань 7 «В» класа СШ № 203 г. Мінска.

Ніл ГІЛЕВІЧ

НЕ ХВАРЭЙ!

ПАЭМА

Гл. 1-ю стар.

I

Ціхім ліпеньскім днём,
Праз чатыры гады
Ад чарнобыльскай —
Жудкай, жахлівай бяды,
Я прыехаў у край,
Што зрабіўся гаротным,
Зацярушаны
Ядзерным пылам смяротным.

Па асфальтавым,
Бойкім калісь бальшаку
Лёгкі рафік вязе нас
На Прыпяць-раку.
Быў ён бойкім, а зараз...
Памёрла шаша:
Каб адна хоць дзе-небудзь
Мільгнула душа!
Ці машына якая,
Ці трактар, ці воз...
Азірнешся наўкол —
І па скуры мароз.

То праз лес, то праз поле
Наш рафік бяжыць,
Міма вёсак бязлюдных
Дзе болей не жыць, —
Ні кахаць, ні раджаць,
Ні дзяцей гадаваць,
Ні дамы будаваць,
Ні абед гатаваць...

Еду. Пільна гляджу,
З горкай думай пра лёс.
А праз шэры асфальт
Буйны пырнік прарос.
Атлусцелыя зайцы
На ўзбочках шашы
Не шалопяць, што трэба
Баяцца машын.
Шнурам дзікія свінні
Ідуць на папас —
Не звяртаюць
Ніякай увагі на нас.
Дзве касулі стаяць
У высознай траве.
Дапатопным спакоем
Звяр'ё тут жыве.
Тут даўно не было
Чалавечай нагі.
Захмызелі палеткі.
Здзічэлі лугі.

Так да Прыпяці самай
Нас рафік давёз —
Да маруднае плыні
Пад навіссю лоз.
«Толькі сцежкай, за мной, —
Просіць нас праваднік, —
Каб у вобуй у ваш
Пыл з травы не пранік...»

Я на вышку ўзышоў.
Я гляджу на ЧАЭС —
На трагедыі здань,
На пракляцце-прагрэс.
Дзе ў далёкай смузе
Дол і неба маўчаць —
Карпусы над зямлёй,
Як пачвары, тырчаць.

Страшны лёс, што дасюль
Нас у гурт не з'яднаў,
У абліччах бяды
Бачыў я ўжо і знаў.
Бачыў смерць, што ішла
Вараннём-груганнём,
Каб у неба пусціць
Край наш дымам-агнём.
Бачыў смерць, што дзяцей,
Абдзяліўшы ядой,
Спухлых, сініх ужо,
Клала ўпокат у дол.
Бачыў смерць, што ліла
Яд сівушны ў стакан,
Каб хутчэй беларус,
Абыдлеўшы, здыхаў...
Але ў гэткім абліччы
Пракляцця-бяды
З нас не бачыў ніхто —
Ні ў якія гады.
Ад сяла да сяла,
Па зямлі, па вадзе,
Па крыві, па касцях
Смерць нябачна ідзе.
І нічым не спыніць,
І нічым не стрымаць,
І не знае ніхто,
Як жыццё ратаваць.
Бегчы прэч — як мага?
Уцякаць — колькі сіл?
А куды — уцякаць?
За які небасхіл?
За які далягляд
Ты збяжыш-уцячэш,
Калі цэзій з дажджом
Па ўсім краі цячэ?
Дзе той шчыт ці бар'ер,
Каб жыццё затуліць,
Калі пыл-смерцявік
Па ўсім краі ляціць?..

* * *

«Зараз вёску пабачым, —
Сказаў праваднік, —
Скуль мы ўсіх адсялілі
Тады ж, аба дні.
Гэта блізка зусім —
За якой паўвярсты...»
Едзем. Справа сцяной —
Дрот калючы, густы.
Зона гэтая ўся
Абгароджана спрэс,
Каб шакал-марадзёр
Пажывіцца не лез.
Вось вароты — праезд
У сцяне драцяной.
Я зірнуў — і адчуў:
Штосьці стала са мной.
Быццам ток пранізаў.
Пачакайце, браткі!
На бляшаным шчыце —
Бляклы надпіс: Бранькі.
«Гэта вёска Бранькі?» —
Я спяшу ўдакладніць.
«Так, Бранькі, — уздыхнуў
Мне ў адказ праваднік. —
Я тут часта бываў,
Меў па жонцы радню...»
«Жыхароў ... зналі шмат?»
«Ды, бадай, бальшыню.»
«А не зналі, часам,
Марка Шчэдрык тут жыў...»
«Знаў! Цікавы быў дзед.
З маім сватам дружыў.»
« А дачку яго, Насту?»
«А як жа! Яна
Тут жыла, пры бацьках,
Ну а потым — адна.»
«Без сям'і?» — «А ў яе
Мужыка не было.
Быў, вярней. Ды калісь
Гора з ім развяло.
Ён падводнікам быў.
Спіўся ўшчэнт — і труба.
Выбачайце, а вы
Насту зналі хіба?»
«У студэнцтве мы з ёй
Сябравалі крыху...»
Аж знямеў праваднік.
Што за здзіў на слыху?
«Вы і з Настай?» — «А што?»
«Ды нічога, але...
Як такое не мог
Я пачуць ад яе?!
Столькі ў гэтых Браньках
Меўшы з ёю размоў!
Ну скажу, ну скажу —
Як убачымся зноў!..»
«А яна — дзе жыве?»
«У райцэнтры ў сястры.»
«А здароўе?» — «На жаль,
Горш і горш з той пары...»

Тут, шаноўны чытач,
Будзеш рад ці не рад, —
Год на сорак дазволь
Мне вярнуцца назад.

II

І ўспыхнула ў памяці
Даўняе лета.
Студэнт-летуценнік,
Я быў закаханы
У Насту —
І верыў, наіўны, што гэта
І ёсць ужо лёс мой —
Шчаслівы, жаданы.
У горад, дзе Наста —
Студэнтка таксама —
У Тэклі старэнькай
Жыла кватаранткай,
Тым летам
Пайшла ад мяне тэлеграма:
«Прыеду ў нядзелю.
Маскоўскім. Уранку.»

Я ехаў да Насты
З вялікай трывогай.
Штось сталася:
Колькі ёй пісем адправіў —
Яна ж у адказ мне
Ні слова, нічога!
І нават на песню,
Пасланую ў траўні.

О, тая
Дасюль не забытая песня
У гонар
Чароўнай дзяўчынкі з Палесся!
Я помню, як ехаў,
Як вёрсты мільгалі,
А вусны шапталі
І ўсё паўтаралі:

«Ты — ад роднай зямлі:
Цёплай, ласкавай, ворнай;
Ад вады на зямлі —
І рачной, і азёрнай;
Ад сунічных палян,
Ад бароў сухадолых,
Ад лугоў-мурагоў,
Ад вятрыскаў вясёлых...

Ад зямлі, ад зямлі —
Ты зямная, зямная,
І прыйшла ў мае сны
З ярай квеценню мая,
І таму ў валасах
Светларуса-шаўковых
І ў далонях тваіх
Водар зёлак маёвых.

Ад зямлі, ад зямлі —
Ты і ў снах, і ў малітвах.
Бачу ножкі ў расе —
У травінках наліплых;
Бачу вусны твае —
Іх пылком запыліла,
Як духмяны букет
Ты да твару туліла.

Дык чаму ж, як цябе
Я не бачу, зямную,
Я зусім не зямным —
Зорным сумам сумую?
А таму, што не толькі
Для шара зямнога —
Для сусвету ўсяго
Майго суму замнога!..»
Я верыў у шчасце!
Таму без вагання
Падаўся з вакзала
У ціхі завулак,
Дзе домік у садзе,
Куды на расстанні
Прынёс ёй як сімвал
Букет незабудак...

Вось зараз,
Вось выйдзе,
Адчыніць мне дзверы.
Вось, звязкам зазвякаўшы,
Ключ падбірае...
На крок адступіла,
І нібы не верыць,
І нечым збянтэжана
Тэкля старая.

«Дзень добры!
Даруйце, калі ранавата.»
«Дзень добры! Заходзьце!»
«А Настачка ўстала?»
«Устала і — знікла.
Не снедаўшы нават.
Паехала Наста.
Куды — не сказала.

Заходзьце ж! З дарогі —
Крыху адпачніце...»
І крэсла для госця
Падсунула міла.
«Вы мне выбачайце,
Вы тут пасядзіце,
Там прымус на кухні
Якраз распаліла...»

У домік у гэты
Заходзіў я часта:
Бывала, так рана
І так нечакана —
Наўмысна — каб трохі
Злавалася Наста,
Што вочы
Яшчэ пазіраюць заспана.

Што вусны
Яшчэ не гатовы спаткацца.
Хоць сэрца:
«Гатовы! Гатовы!» — крычала.
А сёння...
Гатова душа разарвацца.
Чаму — не спаткала?
Чаму — не чакала?

Вярнулася Тэкля,
Зірнула спагадна:
«Яна вам усё
Напісала ў паперку.
Учора. Як толькі
Прыйшла тэлеграма.
Я зараз дастану,
Схавала ў куфэрку...»
І вось я чытаю —
І чую: па твары,
Па сэрцы, па мыслях —
Гарачае нешта.
«Даруй мне, мой слаўны,
Мой добры таварыш:
Мы мусім расстацца
Не з крыўды, канешна.

Ты кепска не думай.
Так выйшла. Так трэба.
Мне іншая
Суджана доля на свеце.
Я веру:
Душэўная гэта мінтрэга
Цябе не надломіць...
Бывай, мой паэце!»

Як громам прыбіты,
Сядзеў я знямелы.
Што значыць
Страшэнная гэта загадка?
Так трэба?
Ды свет жа зацемрыўся белы!
Над прорвай ішоў я —
І трэснула кладка!

А зрэшты... А зрэшты,
Ну што тут не ясна?
Усё — натуральна.
Усё — зразумела.
Ты ў лёс свой шчаслівы
Паверыў заўчасна.
Дзяўчынка з Палесся
Той веры не мела.

Не будзь ёй суддзёю.
Ёй іншая вера
Па міласці Божай
Душу акрыліла.
Пакуль ты тут выеш
Параненым зверам...
Ну што табе вусны
Пакутна скрывіла?

Не будзь ёй суддзёю!
І сам не пакутуй!
О, Божа! Хіба я
Суджу і караю?
Але й спачування
Не трэба банкруту.
Хіба я пакутую?
Я ... паміраю.

III

Крочым вёскай. Былой.
Што ні хата, ні двор —
Ні прыкметы жыцця:
Быццам выкасіў мор.
Цішынёй, нематой
Жах усё тут спавіў.
Хоць бы кот дзе прабег
Ці сабака завыў...
Дух пустэчы паўсюль.
Дух магільнага тхла.
Прыпыніліся: «Тут
Наста Шчэдрык жыла.»
Хата ўся ў бур'яне.
Аж да самай страхі —
Не вяргіняў кусты —
Лебяды кіяхі.
Хоць за дротам Бранькі
І шнуруе надзор —
Ні вакон, ні дзвярэй:
Зняў і звёз марадзёр.
«Зойдзем?» — «Зойдзем, — кажу. —
Не прыйшлося тады —
Хоць цяпер пагляджу —
На няшчасця сляды...»
А глядзець гэта — страх.
Поўны рэзрух-пагром!
Смецце. Друз. Чарапкі.
Табурэтачны лом.
Неданошаны вобуй.
Рыззё. Рызманы.
Вось — праўдзівы наш лёс,
Без прыўкрас, без маны.
У кутку, сярод смецця
І бітага шкла
«Беларуская мова»
Прытулак знайшла.
Знаны школьны падручнік!
А што ж ён?.. Няўжо
Пераселеным, там —
Не спатрэбіцца ўжо?
Ды напэўна! Калі
Гіне вотчыны край.
Гіне люд, дык і мова
Канае няхай!..

* * *

Зноў пыліцца прасёлак.
Бяжыць краявід.
Зноў сказаў прыпыніцца
Наш ветлівы гід.
«Там вунь вёска была...
Вёска Новы Пакроў.
Невялічкая, праўда:
Шаснаццаць двароў.
Ну, а зараз, як бачыце,
Пуста наўсцяж.
Вёска знікла.
Нязвыкла змяніўся пейзаж...
Не, не звезлі.
Куды ж яе звозіць адсюль?
Закапалі ў зямлю.
Да бярвенца! Усю!
Як нябожчыцу ў дол —
Пахавалі навек...
Каб смяротнай бядой
Дух не выйшаў наверх.

Моўчкі едзем далей —
У здранцвенні тупым.
На вясковым дзядзінцы —
Чарговы прыпын.
Каля крамы — натоўпам —
Жанчыны, дзяды.
На абліччах — пячаць
Непапраўнай бяды.
Страху, роспачы,
Крыўды бязмернай пячаць.
Вусны — сцята маўчаць.
Вочы — нема крычаць.
Падыйшла маладзіца
З двайнёй на руках, —
І галосіць, і просіць,
Сама ў сіняках:
«Памажыце нам, людцы!
Не дайце сканаць!
Месяц чыстых харчоў
Не завозяць да нас!
Ні харчоў, ні лякарстваў —
Нічога няма!..»
«Сціхні! — крыкнуў ёй дзед. —
Што скуголіш дарма?
Колькі ўжо прыязджала
Атвесцвенных ліц?
Паглядзяць — і паедуць!
А што ім? Баліць?
Абяцанняў насыпяць
На добры ўспамін.
А прадукты лячэбныя —
Дзеткам сваім!..»
Маладзіца замоўкла.
Маўчыць і натоўп.

Абяцаем.
І з ганьбай
Садзімся ў аўто.

* * *

О, мая Беларусь
На пакутным крыжы!
Гэта бачачы ўсё —
Як мне жыць, адкажы?
Гэта бачачы ўсё,
Гэта знаючы ўсё,
Гэта помнячы ўсё
Кожнай фібрай душы?..

Не хварэй!
О, мая Беларусь, не хварэй!
Страшна мне,
Што твой голас,
Пявучы і звонкі,
Так асекся, аслаб,
Што калі яго чую —
Супыняецца сэрца
І жыць не хачу я.

Не хварэй!
О, мая Беларусь, не хварэй!
Страшна мне,
Што твой позірк,
Ласкавы і чысты,
Так прыцьмеў і схмурнеў,
Што калі яго бачу —
Разрываецца сэрца,
І горка я плачу.

Не хварэй!
О, мая Беларусь, не хварэй!
Страшна мне,
Што твае шаўкавістыя косы
Так станчэлі —
Няйначай адваляцца скора...
Маці!
Як цябе выбавіць
З гэтага гора?

1990—1996

ГАНОВЕРСКІ КІРМАШ ВІТАЎ БЕЛАРУСКАГА ПРЭЗІДЭНТА

Рабочая паездка Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнкі ў ФРГ пачалася 24 красавіка з Дзюсельдорфа — адміністрацыйнага цэнтра зямлі Паўночны Рэйн-Вестфалія, самай эканамічна развітой сярод земляў Германіі. На тэрыторыі размешчаны магутныя канцэрны і фірмы хімічнай, фармацэўтычнай, тэкстыльнай прамысловасці, машынабудавання. Прыкладна чацвёртая частка ўсяго германскага экспарту прыпадае на Паўночны Рэйн-Вестфалію.

Адбыліся сустрэчы і гутаркі Прэзідэнта з прэм'ер-міністрам зямлі панам Рау, міністрам эканомікі панам Клементам, з прадпрымальнікамі, кіраўнікамі буйных прадпрыемстваў. На перагаворах, у прыватнасці, размова ішла аб інвестыцыях зямлі Паўночны Рэйн-Вестфалія ў развіццё эканамічных сувязяў з Беларуссю. Аляксандр Лукашэнка прапанаваў кіраўнікам рэгіёна выкарыстаць усе магчымасці для развіцця супрацоўніцтва Германіі і Беларусі.

У Дзяржаўнай канцылярыі зямлі Паўночны Рэйн-Вестфалія быў дадзены абед у гонар Прэзідэнта Беларусі. Тут жа, у Дзюсельдорфе, было падпісана Пагадненне аб адкрыцці Камерцыйнага бюро Германіі ў Мінску. Заснаванне бюро будзе садзейнічаць пашырэнню двухбаковых дзелавых сувязяў.

У замку «Шлос Гарат» Дзюсельдорфа адбылася прэзентацыя кнігі Аляксандра Лукашэнкі «Рэспубліка Беларусь: шляхі да будучыні», якая выйшла на нямецкай мове. Нямецкія палітычныя і гаспадарчыя дзеячы, якія прымалі ўдзел у прэзентацыі, адзначалі яе вялікае значэнне ва ўмацаванні адносінаў паміж Беларуссю і Германіяй. Шмат цёплых слоў гаварылі прысутныя на прэзентацыі аб самім Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь. Аляксандр Лукашэнка выступіў на прэзентацыі з вялікай прамовай, у якой расказаў аб сучасным палітычным, эканамічным і сацыяльным становішчы Беларусі.

У гэты ж дзень кіраўнік беларускай дзяржавы наведаў штаб-кватэру фармацэўтычнай фірмы «Баер» і штаб-кватэру фірмы «Форд», завод якой у Кёльне час адкрыецца пад Мінскам. Адбыліся перагаворы аб магчымасцях пашырэння кантактаў.

Аляксандр Лукашэнка — кіраўнік дзяржавы, і яму меліваецца з палітычнай і эканамічнай пункту гледжання лепшыя сувязі з Германіяй. Гэта думка ён раз гучала ў час сустрэч беларускага Прэзідэнта з дзяржаўнымі дзеячамі і прадстаўнікамі дзелавых колаў ФРГ. Пры тым адзначалася іх асаблівая роля як палітыка, якая выступае за развіццё дэмакратыі, рыначных адносін, рашучасць, сумленнасць, адкрытасць, маладосць і бескампраміснасць. Сам Прэзідэнт разам падкрэсліў у сваіх выступленнях, што ў час знаходжання ў нямецкай зямлі, якую ён наведаў, ён адчуў сапраўднае прыхільнае стаўленне як да беларускага народа і яго Прэзідэнта, так і да Беларусі ў цэлым.

Адным з кіраўнікоў, банкіраў, якія буйных беларускіх прамысловых прадпрыемстваў, прыязная і адкрытая размова з нямецкай зямлі, а з надзеяй на добрае супрацоўніцтва ў будучыні. Прэзідэнт Беларусі, адзначыў, што сёння за беларусамі стаіць і перспектыва развіцця сістэмы інтэграцыі, суверэнная Беларусь, сказаў Аляксандр Лукашэнка, выступае ў якасці прававой дзяржавы, падкрэсліваючы ўсе наяўныя ўмовы для супрацоўніцтва з замежнымі партнёрамі і ўсё гэта ў сувязі з геаграфічным становішчам.

Рабочы візіт Аляксандра Лукашэнкі, які пачаўся на зямлі Паўночны Рэйн-Вестфалія, прадоўжыўся 25 красавіка на зямлі Ніжняя Саксонія — радзіме славутага Гановерскага кірмашу, самага буйнога ў Еўропе і, бадай, у свеце. Беларуская экспазіцыя тут — самая вялікая з краін СНД. Аляксандр Лукашэнка быў запрошаны наведаць кірмаш яго заснавальнікамі.

Раніцай 25 красавіка ён сустрэўся з прэм'ер-міністрам зямлі Ніжняя Саксонія Г.Шродэрам. Затым наш Прэзідэнт адкрыў на Гановерскім кірмашы Дзень беларускай эканомікі. У сваёй прамове на цырымоніі адкрыцця ён, у прыватнасці, адзначыў, што асноўная мэта ўдзелу Беларусі ў кірмашы — дакладна ўявіць развіццё эканомікі і прадпрымальніцтва ў рэспубліцы, выяўнічы і гатоўнасць набыць новых партнёраў. Прэзідэнт адзначыў, што Германія ў пераходны перыяд на ўсіх эканамічнай стане з'яўляецца наступным партнёрам, найбуйнейшым сярод краін Заходняй Еўропы.

Прэзідэнт адзначыў, што Беларусь усё больш рэальна набліжаецца да адкрытай рыначнай эканомікі. Прэзідэнт выказаў упэўненасць, што вынікі нашай рэспублікі ў Германіі, з прычыны яе выгаднага геаграфічнага становішча, стане важнай дзяржаве як прадстаўнік у гэтых адносінах, што мы ўсе з вамі з'яўляемся працягам удзелу ў гэтых рынках і адкрытай экспазіцыі. Аляксандр Лукашэнка наведаў таксама сам-насам з гэтай і ўмацоўвае ўзаемны ... сустрэча з гэтым кіраўніцтвам Германіі. Кожны ... шлях ... ЧАЭС. Прэзідэнт падзякаваў урадам і народу Германіі за аказаную дапамогу, у прыватнасці, пры ліквідацыі наступстваў аварыі на Чарнобыльскай АЭС.

Прэзідэнт наведаў беларускую экспазіцыю на Гановерскім кірмашы, а таксама азнаёміўся з экспазіцыямі некаторых вядучых фірмаў свету. На беларускай экспазіцыі адбылася сустрэча Прэзідэнта з прадстаўнікамі беларускіх прадпрыемстваў.

Удзельнікі Дня беларускай эканомікі з нямецкага боку высока ацанілі ў сваіх выступленнях прамову Аляксандра Лукашэнкі. Адзначыўшы станоўчыя тэндэнцыі ў двухбаковым супрацоўніцтве, яны разам з тым канстатавалі зніжэнне нямецкіх інвестыцый у эканоміку Беларусі. На іх думку, нямецкіх інвестараў стрымлівае недастатковая гатоўнасць нашай краіны да рэфарміравання сваёй эканомікі, недасканаласць заканадаўчай базы. Асабліва непакоіць бізнесменаў тое, што ў нашай рэспубліцы ствараюцца сумесныя прадпрыемствы толькі з беларускімі дзяржаўнымі прадпрыемствамі. Хвалюе іх таксама і адзяржаўленне буйных камерцыйных банкаў Беларусі.

Выступоўцы там жа выказвалі жаданне пашырыць сувязі з Беларуссю. Гэтую думку падтрымаў і германскі бок ... палітыкаў і бізнесменаў, у прыватнасці, пра паўнавартаснае супрацоўніцтва па ўсіх асноўных галінах і аб неабходнасці ўзаемапранікнення эканомік нашых краін.

Пасяджэнне Дня беларускай эканомікі па ...

Выступаючы з прамовай, міністр знешніх эканамічных сувязяў Міхаіл Марыніч адзначыў, што гэта адна з важнейшых падзей беларуска-германскага супрацоўніцтва ... Германія з'яўляецца адным з найбольш значных партнёраў Беларусі ... Па выніках мінулага года ...

Меркаванні «белых плям» ... прадстаўнікоў ... ўдзельнікамі Дня беларускай эканомікі ...

У другой палове дня 25 красавіка Аляксандр Лукашэнка і асобы, якія суправаджаюць яго, вылецелі ў Берлін, дзе плануецца сустрэча беларускага Прэзідэнта з Прэзідэнтам ФРГ Раманам Херцагам.

Міхаіл ЖУРАВОВІЧ,
Лідзія ПЕРАСЫПКІНА,
БЕЛТА.
Дзюсельдорф — Гановер.

ЗОНА ЖУРБЫ АНАТОЛЯ КЛЕШЧУКА

НЕАБ'ЕКТЫЎНЫЯ НАТАТКІ З НАГОДЫ ПЕРСАНАЛЬНАЙ ВЫСТАВЫ Ў НАЦЫЯНАЛЬНЫМ МУЗЕІ БЕЛАРУСІ

Здавалася б, так проста пісаць пра чалавека, якога добра і даўно ведаеш, з якім разам працуеш, блізкі ў поглядах на жыццё і перакананнях... Аднак хітрасць толькі ў тым, што ўсё, што пра яго ведаеш, — гэта яшчэ далёка не ўсё. Чым лепей ведаеш чалавека — тым цяжэй пра яго пісаць.

... Анатоля Клешчука ...

— Менавіта гэта лялька, — кажа Анатоль, — нейкім чынам падштурхнула мяне да асэнсавання трагедыі Чарнобыля праз лёсы нашых дзяцей. Пасля таго, як я першы раз пабываў у анкагематалагічным цэнтры, убачыў, як пакутуюць там ад хвароб дзеці, я не змог займацца нічым іншым.

...Пяць гадоў Анатоль Кляшчук здымаў пацыентаў «самай страшнай» установы. На здымках — праз святло дзіцячай надзеі і зацкаванасць, ... на 10-годдзе чарнобыльскай трагедыі. ...

Задаваліся таксама пытаннем, ці ... з А. Клешчукам ... іх жыццё ... і ... у адным ...

... рэалістычны, з анкалагічных хворымі ... былі найбольш ... здымаліся разам і паасобку, давераліва распавядалі аб сабе. Калі Анатоль выпісваўся з бальніцы, то не мог стрымацца — слёзы цяклі па твару — бо ён ведаў, што ў большасці пацыентаў бальніцы няма будучыні.

— Кожны раз, калі я ехаў у шпіталь, я адчуваў трывогу, — гаворыць Анатоль. — Спачатку я рыхтаваў сябе псіхалагічна, загадзя думаў пра тых, хто ... пра пах медыкаментаў і пра страх, які ... усюль. Ці мог я ... што знайду ў жывых ... і дзяўчынку, якіх ... ён назад, калі яны ... стане? У мяне ... жаданне ўсё кінуць. ... павінен быў сказаць ... перажывае мая краіна ... катастрофы на бяздарна ... атамнай станцыі.

Ён сказаў свету тое, што хацеў. Народны паэт Беларусі Ніл Гілевіч, які прысутнічаў на адкрыцці выставы, невыпадкова адзначыў, што ўтварэння Чарнобыльскага цыкла «Дзеці» Анатолю Клешчуку для паспяховай работы акрамя прафесіяналізму патрэбны былі немалая грамадзянская і чалавечая мужнасць. Так, мужнасць, настойлівасць і... вера ў Беларусь. Таму што стварэнне фотацыкла пра Чарнобыль стала не толькі творчай задачай і самамэтай А. Клешчука. Шэраг дабрачынных выстаў у замежжы былі арганізаваны ім дзеля збору лекаў для хворых дзяцей. Як гаворыць Анатоль Кляшчук, ён шчыра выканаў свой прафесіянальны абавязак, зрабіўшы гэту выставу, якая дасць магчымасць многім убачыць «нябачны твар трагедыі ў Беларусі».

— Я не збіраюся «закрываць» гэту тэму, — кажа ён. — Мною кіруюць злосць і абурэнне. Я змагаюся супраць забыцця і страты пільнасці. Нас ужо ўсё задавальняе, мы робімся сляпымі, нават калі прыходзіцца ісці на здзелку са смерцю.

Усё, што будзе рабіць далей Анатоль Кляшчук, вы зможаце ўбачыць на старонках нашай газеты, дзе фотамайстар працуе.

Таццяна АНТОНАВА.

Калі здарылася трагедыя — пабываў атамны рэактар, Анатоль, як і ўсе фотажурналісты, бываў ... на Гомельшчыне, зрабіў серыю здымкаў. ... Кінуў ... ад прыярдзе ... абгоцаных ... садоў. ... Нават ... ... былінегом сады і агароды, разрабаваныя цэрквы. Неяк аднойчы ў камандзіроўцы Анатоль ўбачыў будынак былога дзіцячага садка. Дзеткі былі эвакуіраваны, але ўсё нагадвала аб іх былой прысутнасці: параскіданыя начнікі, адзенне, зламаныя лялькі. На адным з фотаздымкаў Анатоль Кляшчук буйным планам паказаў гэтую лялькую

... Таксама з фотакамерай ... Фатаграф ... аматары на трэці ... абарона ... было бываць і на працэдурах, і на ... з дзецьмі... Я не ведаю, ... А. Клешчуку ... здымкаў пры ... нагі ў дзяўчынкі ... фотакарэспандэнта ... хварэлі дзеці. Яны ... прыходзіў, з

АБ СТАНЕ СПРАЎ У АГРАПРАМЫСЛОВЫМ КОМПЛЕКСЕ І ШЛЯХАХ ВЫХАДУ З КРЫЗІСУ

Даклад прэм'ер-міністра Рэспублікі Беларусь М. М. ЧЫГІРА на сесіі Вярхоўнага Савета 18 красавіка 1996 года

Паважаны Старшыня!

Паважаныя дэпутаты!

У аграрным сектары рэспублікі без перапрацоўчых галін працуюць 803 тысячы чалавек, ці 21 працэнт ад усяго занятага насельніцтва. У мінулым годзе гэты сектар вырабіў 11,3 працэнта ўнутранага валавога прадукту. Зразумела, што ад стану спраў на гэтым важным участку ў многім залежаць устойлівасць эканомікі і дабрабыт народа. Недаацэньваць гэтага не могуць ні Прэзідэнт, ні Вярхоўны Савет, ні ўрад. Сведчаннем таму з'яўляецца і сённяшні разгляд стану спраў у АПК на сесіі Вярхоўнага Савета.

Эфектыўнасць працы любога прадпрыемства ў многім залежыць ад формы гаспадарання і ўласнасці. Даўно ідуць гарачыя спрэчкі аб тым, якой з іх аддаць перавагу ў нашай сельскай гаспадарцы. Аднак на сённяшні дзень ніхто, бадай, аднназначнага адказу на гэтае пытанне даць не зможа. На эфектыўнасць, на выніку працы ўплываюць многія фактары, і адным з самых моцных, які мы абавязкова павінны ўлічваць, з'яўляецца менталітэт нашага таваравытворцы.

Урад выступае за стварэнне роўных умоў гаспадарання для розных формаў уласнасці. Мы кажам: давайце глядзець, якая з іх будзе найбольш эфектыўнай і найбольш прадуктыўнай на гэтым этапе развіцця нашага грамадства. Мы прытрымліваемся роўных адносінаў да розных формаў гаспадарання і да розных формаў уласнасці, як і патрабуе таго наша Канстытуцыя. Але ў прынцыпе лічым, што ўжо ў бліжэйшы час вытворчасць працаёмкіх культур у сельскай гаспадарцы будзе пастуцова перамяшчацца ў прыватны сектар. Што датычыцца збожжавай гаспадаркі, тэхнічных культур, буйных жывёлагадоўчых комплексаў, то яны будуць заставацца ў веданні калгасаў і саўгасаў. Прычым на працягу яшчэ доўгага часу.

Мяркую, што цяперашняя сітуацыя ў сельскай гаспадарцы не можа задаволіць ні аднаго чалавека цвярозага розуму ў рэспубліцы. Нават беглы агляд сельскіх населеных пунктаў наводзіць смутак. Амаль цалкам спынена будаўніцтва жылля, слаба развіваецца інфраструктура. Працягваецца адток сельскага насельніцтва. Можна бясконца дыскутаваць аб пралiках у выхаваўчай рабоце, недахопах кіравання эканамічнымі працэсамі, але ад сумнага факта нікуды не дзенешся — нам не давялося займець паўнакроўнага гаспадара на зямлі, няважна якой формы гаспадарання і якой формы ўласнасці.

(Заканчэнне будзе).

23 красавіка ў аэрапорце «Мінск-2» прызямліўся транспартны самалёт ІЛ-76 з грузам гуманітарнай дапамогі са Злучаных Штатаў Амерыкі. Гэта — усяго толькі частка спецыяльнай праграмы ЗША да дзесятай гадавіны катастрофы на Чарнобыльскай АЭС. На сённяшні дзень гуманітарная дапамога ЗША склала больш як 94 мільёны долараў. Гэтая дапамога была прадастаўлена ўрадам гэтай краіны і дабрачыннымі арганізацыямі.

У аэрапорт на цырымонію сустрэчы грузу прыбыў Часовы Паверыны ў справах ЗША ў Беларусі Джон Борыс. Зрабіў ён гэта нягледзячы на траўму нагі, якая здарылася некалькі дзён таму. «Мы спадзяёмся, — сказаў Джон Борыс, — што гэтыя лекі не толькі дапамогуць ахвярам чарнобыльскай катастрофы, але і павялічаць магчымасці беларускага ўрада і дабрачынных арганізацый у гэтай галіне».

Фота Мікалая АМЕЛЬЧАНКІ.

ДУША ШУКАЕ ПАРАТУНКУ...

Гл. 1-ю стар.

— Прыкладаў тут, вядома, дастаткова, бо ўзровень сацыяльнай абароненасці чарнобыльцаў у апошнія гады ў нас рэзка пайшоў уніз. Ні надзеі, ні матэрыяльнай падтрымкі. Дарэчы, айцец Ігар, вы расказвалі, што ў вас ёсць дзве прыхаджанкі, маці з дарослай дачкой, якія ходзяць у царкву па чарзе, бо ў іх на дваіх — толькі адна пара ботаў. Каму з чыноўнікаў хочацца ведаць, як яны жывуць?

— Гэтыя дзве жанчыны выехалі з радыяцыйнай зоны толькі ў той вопратцы, якая на іх была. Усё нажытае пакінулі — і зразумела чаму. Як іх апякае дзяржава, гаварыць не буду. Ім дапамагае царква, апранае і абувае іх. Наведваем перасяленак, прыносім ім рэчы і сёе-тое іншае, што прыходзіць нам ад нашых сяброў з замежжа ў якасці гуманітарнай дапамогі.

Гэта ж проста шчасце тых, хто перасяліўся адзінымі моцнымі сем'ямі, у каго ёсць пэўныя, скажам так, сувязі ці «прабіўны талент». А што рабіць сціплым і зняважаным?

— Народ наш вядомы сваёй талерантнасцю, незласлівасцю, ён нікому не рабіў зла. Атрымалася ж, што воляю лёсу менавіта ён аказаўся пакараным. У чым тут Божы промысел?

— Падкрэслю яшчэ раз, што духоўны Чарнобыль будзе страшнейшы за фізічна-атамны. Сёння ж сустракаюцца людзі, якія проста не хочуць жыць, — вось што дзіка і страшна! Яны не бачаць сэнсу ў жыцці і самі зводзяць з ім рахункі. Ці задумваюцца над гэтым у нашым грамадстве?

І я малюся за тых прыхаджан, якія ў цяжкіх постчарнобыльскіх абставінах прыйшлі ў храм, знайшлі супакаенне, надзею, зноў адчулі нейкую радасць жыцця, якой у іх раней ужо зусім не засталося. Малюся і за ўсіх іншых людзей, якім сёння цяжка.

Скажыце, калі ў сям'і бацька-выхавацель іншы раз настаўляе і карае любімае дзіця, каб вырасціць з яго паўнацэннага чалавека, дык ці азначае гэта, што ён сваё дзіця ненавідзіць? Зразумела ж, не.

Так і Бог — наш агульны бацька. Гасподзь, як бацька, карае іншы раз таго, каго любіць, каб наставіць на сапраўдны шлях. Каб любімае дзіця не рабіла неразумных учынкаў у будучым.

Якое сёння духоўнае жыццё ў многіх з нас? Пагоня за матэрыяльнымі выгодамі? Рыначныя камбінацыі? Нездарма ж сказана ў Бібліі: шырокі і лёгкі шлях, які вядзе да пагібелі.

Але ж толькі пакуты робяць нас мудрымі. І я веру, што беларускі народ, усё перацярпеўшы, многае зразумеўшы, выйдзе з чарнобыльскіх пакут да новага жыцця і аднаўлення.

Гутарыў і запісаў
Валерый ЧАРНЯЎСКІ.

Акцыянернаму таварыству «Амкадор», якое няблага вядома ў нашай рэспубліцы (найбольш яно фігуруе пад назвай «канцэрн»), споўнілася пяць гадоў. Узрост па нашых мерках далёка не юбілейны, і, тым не менш, звярнуцца да спраў «Амкадора» з нагоды гэтай даты варта. АТ «Амкадор» (да нядаўняга часу прэзідэнтам канцэрна быў В. Шлындзікаў, які выбраны ў Вярхоўны Савет, цяпер на чале яго стаіць В. Радзіонаў) менавіта як акцыянернае таварыства з'явілася адным з першых на Беларусі, тут найбольш рашуча пайшлі на змену формы ўласнасці (дзяржава на сённяшні дзень не мае ва ўласнасці «Амкадора» абсалютна нічога), і па выніках дзейнасці таварыства можна пэўным чынам меркаваць аб карысці эканамічных пераўтварэнняў увогуле. Прычым, адразу ж варта падкрэсліць: гаворка ідзе аб акцыянерным таварыстве, якое створана на базе прамысловых прадпрыемстваў і цяпер цалкам захоўвае вытворчы профіль (яго асноўная прадукцыя — дарожна-будаўнічыя машыны), карацей, якое не мае дачыненняў да гэткага нелюбімага для многіх з нашых дзяржаўных людзей гандлёвага бізнесу, хоць, дарэчы, і апошняму належыць адводзіць у рынку важнае месца...

ВЫТВОРЧЫЯ ЮБІЛЕІ

КАНЦЭРН «АМКАДОР»: ТРОХІ КАПІТАЛІЗМУ, ЧАГО НЕ ПАШКОДЗІЛА Б НІКОМУ...

Такім чынам, што сабой уяўляе сёння канцэрн «Амкадор»?

Відаць, найперш варта прадставіць дынаміку яго развіцця ў гэтыя няпростыя гады, у якія многія прадпрыемствы (а па сутнасці, уся прамысловасць) «скінулі» да 50—60 працэнтаў сваіх ранейшых аб'ёмаў. Пачынаючы з 1991 года канцэрн мае наступныя аб'ёмныя паказчыкі (у кожным выпадку адносна папярэдняга года): у 1991-м —119,8 працэнта, у 1992-м — 130,4, у 1993-м — 151,4, у 1994-м — 139,9. І толькі леташні год стаў для канцэрна не зусім удалым: летась яго аб'ёмы склалі 88,4 працэнта. Сёлета канцэрн пакуль што працуе з невялікім апярэджаннем леташніх аб'ёмаў — да 3 працэнтаў.

Нядрэннай была і эфектыўнасць работы: у 1993 годзе рэнтабельнасць склала 35 працэнтаў, у 1994-м — 11,5 і ў мінулым — 9,3.

Якія прычыны прывялі да падзення аб'ёмаў у мінулым годзе?

Яны, увогуле, характэрны для ўсіх нашых прадпрыемстваў-экспарцёраў. Не менш як 90 працэнтаў выпускаемай у канцэрне прадукцыі рэалізуецца за межамі рэспублікі, адпаведна, з пералікам выручкі ў доларах і больш-менш устойлівай доларавай цаной. У той жа час, як вядома, мы ў рэспубліцы мелі трохразовы рост унутраных цэн, а значыць, і адпаведны рост выдаткаў у вытворчасці пры нязменным валютным курсе, што не дазваляла кампенсаваць гэтыя выдаткі за кошт росту курса і рэзка зніжала эфектыўнасць экспарту. Гэта ў выніку і парушыла вышэйадзначаную тэндэнцыю няспыннага развіцця. Цэны на выпускаемую прадукцыю наблізіліся да той мяжы, за якой пачынаюцца цяжкасці з рэалізацыяй. Становішча ўскладняюць і агульныя неплацяжы, адсутнасць у заказчыкаў сродкаў. Цяперашняя прадукцыя канцэрна мае пэўныя перавагі перад аднатыпнай прадукцыяй краін СНД на «эсэндэўскім» жа рынку; як зазначылі ў канцэрне, пераважная большасць яе выпушчана пад заказ (у сярэдзіне мінулага года ў канцэрне нават быў выдадзены адпаведны загад: выпускаць прадукцыю менавіта толькі пад заказ), тым не менш, заводскія двары канцэрна сёння не пустуюць. Карацей, з аднаго боку ёсць гатовая прадукцыя, а з другога — жаданне ўзяць яе. Справа, як кажуць, датычыць зусім малога — грошай.

Грошы патрэбны заказчыку, яны ж патрэбны канцэрну. «Здабываючы» іх, тут ідуць на розныя ўступкі спажыўцу — прымяняюць сістэму гандлёвых скідак, мяняючы цану прадукцыі ў залежнасці ад тэрмінаў аплаты, аддаюць яе ўзамен за электраэнергію. Разам з тым у канцэрне настойліва адшукваюць шляхі на рынкі далёкага замежжа, дзе плацяць адразу. У «Амкадоры» шчыра прызнаюць, што ў гэтых адносінах ім яшчэ працаваць і працаваць, разам з тым варта зазначыць, што ў тым жа сусветна знакамітым «Камацу», у якім выпускаюць амаль аднатыпную тэхніку, марку «Амкадора» ведаюць няблага. Значыць, паважаюць.

Таго, хто ўпершыню будзе знаёміцца са структурай канцэрна, няйначай, здзівіць надзвычайнае мноства ў яго саставе розных вытворчых фірмаў. Так, у канцэрн сёння ўваходзіць больш як 90 юрыдычных асоб (варта нагадаць: ля вытокаў стварэння канцэрна стаяла толькі некалькі прадпрыемстваў, у тым ліку мінскія заводы «Ударнік» і доследна-эксперыментальны, якія і цяпер складаюць яго аснову). Прычым, па некалькі юрыдычных асоб могуць працаваць пад адным заводскім дахам, але вытворчыя задачы ў іх розныя. У гэтым найперш праглядваецца пэўная стратэгія. Канцэрн выступае асноўным заснавальнікам новых юрыдычных асоб — «даччыных» і «унучатых» прадпрыемстваў і, адпаведна, захоўвае за сабой кантрольныя пакеты іх акцый, не даючы ім, такім чынам, поўную вольную, скіроўваючы іх на вырашэнне агульных для канцэрна задач. У той жа час юрыдычныя асобы свабодныя ў вызначэнні пэўных шляхоў для найлепшага вырашэння гэтых задач, поўнасцю адказваюць за вынікі сваёй гаспадарча-эканамічнай дзейнасці. Адпаведна, у кожнай асобы свой рахунак, кожная з іх зарабляе самастойна. Карацей кажучы, у выніку найлепшым чынам спалучаецца цэласнасць усёй структуры канцэрна і аўтаномія, самастойнасць кожнай вытворчай адзінкі, дасягаецца найлепшая кіруемасць.

Канцэрн штогод прырошчваў сябе, купляючы недабудаваныя або беручы ў арэнду не выкарыстоўваемыя іншымі прадпрыемствамі і арганізацыямі вытворчыя плошчы. Найбольш вядомы яго набытак — у Пінску, у якім на ранейшых недабудаваных плошчах домабудаўнічага камбіната выпускаюцца цяпер гарадскія аўтобусы «Амкадор—Ікарус». Разам з тым канцэрн арганізаваў выпуск сваёй прадукцыі на набытых або арандуемых плошчах у Шабанах і Калядзічах пад Мінскам, у Смалявічах, Маладзечне, Крупках. У канцэрне, такім чынам, за гэты адносна невялікі час яго існавання створана каля 2 тысяч новых рабочых месцаў.

Што паслужыла падставай для няспыннага росту канцэрна і пашырэння вытворчасці?

У першую чаргу арыентацыя на рынак, на канкрэтнага заказчыка, на спажыўца. На самым пачатку свайго стварэння ён меў, па сутнасці, толькі некалькі ўзораў выпускаемай тэхнікі — колавых пагрузчыкаў і снегаачышчальных машын. За гэтыя ж гады тут распрацавана і асвоена да 60 відаў і разнавіднасцей тэхнікі як дарожна-будаўнічага, так і іншага прызначэння. Гэта і новыя, намнога больш дасканалыя і больш канкурэнтаздольныя пагрузчыкі, а таксама экскаватары, дарожныя каткі, асфальтаўкладчыя машыны і фрэзы для знімання асфальту, аўтамабільныя краны, аэрадромна-прыбіральныя машыны (апошнія не маюць аналагаў у свеце)... Тут пачата работа па распрацоўцы машын і спецыяльнай тэхнікі для лесапрамысловага комплексу... У «Амкадоры» асвоена шырокая гама малагабарытнай тэхнікі для фермераў, завяршаюцца падрыхтоўчыя работы па выпуску невялікага грузавога аўтамабіля тыпу «ўазіка». Нарэшце, як адзначана ўжо, у «Амкадоры» асвоены выпуск гарадскіх аўтобусаў «Амкадор—Ікарус». Вядома, што выпуск аўтобусаў пачаты і на Мінскім аўтазаводзе (за ўзор узяты нямецкі «Неаплан»), і ў Лідзе (расійскі «ЛіАЗ»). Калі параўноўваць іх кошт, а таксама ўмяшчальнасць, амкадораўскі яўна па-за канкурэнцыяй, што пацвярджаецца і адпаведнымі сімпатыямі эксплуатацыйнікаў. Прычым, варта ўлічыць, што «Амкадор—Ікарус» камплектуецца пераважна вузламі і дэталямі, выробленымі ў канцэрне ж або на іншых прадпрыемствах рэспублікі, і толькі каля 40 працэнтаў камплектацыі паступае з Венгрыі. Дарэчы, за гэтыя 5 гадоў у «Амкадоры» наладзілі ўласную вытворчасць многіх вузлоў непасрэдна ў сябе, адкрылі для гэтага новыя цэхі і заводы, што ў выніку зніжае сабекошт канчатковай прадукцыі.

Шматпрофільнасць — гэта таксама характэрная асаблівасць «Амкадора». Тут справядліва лічаць, што толькі ў такім разе з'яўляюцца найбольшыя магчымасці для манеўра, для выжывання.

На сённяшні дзень «Амкадор» актыўна супрацоўнічае з шэрагам замежных фірмаў — у прыватнасці, арганізаваў сумеснае прадпрыемства па выпуску пагрузчыкаў у Польшчы, разам з нямецкай фірмай «Бомаг» распрацаваў (з перспектывай стварэння сумеснай жа вытворчасці) новы дарожны каток, асобныя віды прадукцыі канцэрна сертыфікаваны ў Германіі, ЗША.

У акцыяніраваным, недзяржаўным «Амкадоры» ўтрымліваюцца і ўсе элементы сацыялізму. «Амкадор» узводзіць сваё жыллё, плаціць сваю, амкадораўскую пенсію былым работнікам, вызначыў свае, амкадораўскія стыпендыі для лепшых вучняў школ і навучэнцаў ВНУ — дзяцей работнікаў канцэрна. Дарэчы, варта адзначыць: хоць і з расцягнутым па выплаце тэрмінам, але тут сёлета, як заўсёды, даюць і трынаццатую зарплату...

Зрэшты, усё гэта можа аказацца пад пагрозай. Усе тыя праблемы, якія хвалююць сёння вытворцаў, дакочваюцца і да «Амкадора» (часткова яны ўжо называліся вышэй). Пэўная адносная ўстойлівасць канцэрна хутчэй сведчыць толькі аб надзвычайнай прыстасавальнасці амкадораўцаў да абставінаў, аб іх патэнцыяльных магчымасцях. Так, вядомыя ўжо нараканні вытворцаў на непамерныя тарыфы на цеплавую энергію. Наракалі і на «Амкадоры», пры гэтым, эканомячы, мёрз у сваім кабінеце нават прэзідэнт канцэрна... У мінулым годзе ў «Амкадоры» максімальна перайшлі на аўтаномнае цеплазабеспячэнне, і толькі на заводзе «Ударнік» зэканомілі ў выніку за зіму каля 3 мільярдаў рублёў... Але хутчэй нават не тыя ж тарыфы ды падаткі найбольш хвалююць амкадораўцаў, а наша агульная нявызначанасць адносна далейшага грамадска-эканамічнага ўладкавання, дрэнна хаваемая прадузятасць у нашай дзяржаве да ўсіх, хто недзяржаўны. «Між тым, хацелася б, каб нашы людзі хоць трохі сталі капіталістамі, хоць трохі сталі жыць лепш», — так зазначыў намеснік старшыні праўлення канцэрна Г. Валодчанка. Што ж, такі капіталізм варта цалкам прыняць.

Нельга абысці тут і больш далікатнае пытанне, хутчэй агульнага плана — адносна колькаснага размеркавання ўласнасці ў руках акцыянераў. На нядаўнім сходзе ў адным з падраздзяленняў «Амкадора» прагучала наконт акул капіталізму, якія, як быццам бы, завяліся ў канцэрне. Ужо пасля сходу, цвёрда паабяцаўшы пры любых абставінах не раскрываць тайны, папрасіў аднаго з кіраўнікоў канцэрна назваць ну хоць бы адну акулу. «Яна перад вамі, — рассмяяўся ён. — Да нядаўняга часу, да новай эмісіі акцый, меў каля аднаго працэнта... І гэта, сапраўды, няўмала — па нашых маштабах і нашых сродках...»

Хочацца запярэчыць: каля аднаго працэнта — гэта зусім мала. Пры ўсёй павазе да акцыянераў «Амкадора», да яго кіраўніцтва хачу зазначыць: падобныя, з дазволу, акулы не будуць гэтак клапаціцца аб прырошчванні ўласнасці і багацця канцэрна, як клапаціліся б яны ў тым выпадку, калі б нейкі дзесятак—два дзесяткі іх мелі ў сябе (асабіста!) кантрольны пакет. Нашымі цяперашнімі «акуламі» (а да іх, не сакрэт, звычайна адносяць кіраўнікоў акцыянерных таварыстваў) хутчэй рухаюць звыклая «партыйная» дысцыпліна ды асабісты энтузіязм (не такі ўжо цвёрды грунт). У «Амкадоры» на сённяшні дзень пры 5 тысячах працуючых 4,5 тысячы — акцыянеры. Тое, што амаль усе тут акцыянеры, — вядома, няблага, але дрэнна, што ніхто з іх не мае нават і таго ж аднаго працэнта. Распыленасць акцый — гэта, па сутнасці, тая ж распыленасць адказнасці. Увогуле, калі мы ўжо сабраліся ў рынак, у капіталізм, дык павінны хоць бы ўсведамляць, што гэта такое, усведамляць, што разам з імі павінны з'явіцца і рэальныя ўласнікі, так званыя капіталісты (гэтым словам ужо новыя ідэолагі і цяпер палохаюць людзей). Інакш АТ скампраметуюць сябе гэтак жа, як скампраметавалі сябе так званыя калектыўныя і народныя прадпрыемствы. Варта ўжо засвоіць: калі гаспадары ўсе — значыць, сапраўднага гаспадара няма ўвогуле. Дарэчы, у адной з краін былога сацлагера, Чэхіі, на «бархатны» вопыт рэформаў якой часам спасылаюцца, пры раздзяржаўленні ўласнасці з мэтай «атрымаць» гаспадара амаль палову акцый аддавалі кіраўніку прадпрыемства.

У «Амкадоры» тыя ж цяперашнія «акулы» на самым пачатку акцыяніравання нярэдка куплялі акцыі проста з тым, каб паказаць прыклад астатнім; сёння яны, можна меркаваць, у выпадку «гэткага такога» з лёгкасцю надзвычайнай адмовяцца ад сваёй долі, здадуць свае акцыі назад, нават не патрабуючы кампенсацыі, і вернуцца пад дзяржаўнае крыло (зрэшты, у адной з гутарак прыкладна так і было заяўлена). Тым больш, такі вынік магчымы пры адвечных «накатах» на прыватніка (чытай: на акцыянера, прадпрымальніка і г. д.), пагрозах «раскулачвання». Нашым «акулам», па вялікаму рахунку, як і таму ж пралетарыю, таксама няма чаго губляць; сама ідэя ўласнасці ў нашым грамадстве не стала дамінуючай. І гэта дрэнна. Дрэнна для таго ж крытыка з «Амкадора», які яўна жадаў паказытаць на сходзе нервы ў мяркуемых «акул» канцэрна і які пры іншым раскладзе, відавочна, жыў бы сёння значна лепш.

Іван БАРАНОЎСКІ.

У ПАРАДАК ВЫПЛАТЫ ЗАРПЛАТЫ ПРАПАНУЮЦЦА ЗМЕНЫ

Гл. 1-ю стар.

Аднак, нягледзячы на чаканні і прагнозы назіральнікаў, учора ў першай палове дня Вярхоўны Савет не стаў разглядаць гэты дакумент. Замест гэтага на абмеркаванне дэпутатаў быў вынесены праект закона аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у Кодэкс законаў аб працы. Змяненні, якія прапанаваў ад імя Камісіі па сацыяльнай палітыцы і працы яе старшыня Кузьма Мельнікаў, датычацца выплаты заработнай платы. «Калі грамадзянін своечасова не аплачвае камунальныя паслугі, то на суму налічваюць пеню. Калі ж дзяржава затрымлівае выплату зарплаты, то гэтага не адбываецца», — так аргументаваў прапануемае змяненне старшыня камісіі. Так, праект закона ўтрымлівае палажэнне, згодна з якім пры затрымцы выплаты зарплаты на яе будзе налічвацца пеня ў памеры дзвюх улiковых ставак Нацыянальнага банка. Гэтая прапанова ажывіла парламент, паколькі сярод дэпутатаў адразу знайшліся як заўзятыя прыхільнікі, так і праціўнікі гэтага новаўвядзення. Але так і патануўшы ў абмеркаванні пытання, Вярхоўны Савет разышоўся на абедзенны перапынак.

У другой палове дня меркавалася выступленне перад дэпутатамі старшыні сейма Літоўскай Рэспублікі Чэславаса Юршэнаса.

Юрась ЛЯШКЕВІЧ.

МІНІСТЭРСТВА ЗАМЕЖНЫХ СПРАЎ УПАЎНАВАЖАНА ЗАЯВІЦЬ!

Міністэрства замежных спраў Беларусі зрабіла заяву ў сувязі з публічнымі выступленнямі лідэра БНФ Зянона Пазняка ў шэрагу еўрапейскіх дзяржаў. Аб гэтым карэспандэнту БЕЛТА паведамілі ў аддзеле друку і інфармацыі МЗС рэспублікі.

У ёй, у прыватнасці, адзначаецца, што МЗС рэспублікі ўважліва сочыць за развіццём падзей, звязаных са знаходжаннем З.Пазняка ў краінах Цэнтральнай і Усходняй Еўропы. Рэспубліка Беларусь, з'яўляючыся ўдзельніцай усіх асноўных міжнародных дагавораў у галіне правоў чалавека, безумоўна, прызнае права асобы на свабоднае выказванне сваіх поглядаў, уключаючы свабоду распаўсюджваць розную інфармацыю. Разам з тым у адпаведнасці з міжнародным правам карыстанне гэтымі свабодамі накладае і асаблівую адказнасць за аб'ектыўнасць распаўсюджваемых звестак, звязана з неабходнасцю паважаць правы і рэпутацыю іншых асоб, улічваць інтарэсы бяспекі дзяржавы.

«Шэраг заяў З.Пазняка ў час яго публічных выступленняў у Кіеве, Празе, Вроцлаве маюць яўна паклёпніцкі характар, змяшчаюць выдуманыя і зняважлівыя выказванні ў адрас вышэйшых службовых асоб Рэспублікі Беларусь, з'яўляюцца спробай у скажоным святле падаць унутрыпалітычную абстаноўку ў краіне. Асаблівую заклапочанасць беларускага боку выклікаюць кантакты з лідэрам БНФ афіцыйных асоб некаторых дзяржаў, што можа быць расцэнена як ускосная падтрымка сіл, якія ставяць сабе за мэту дэстабілізацыю сітуацыі ў Беларусі і страчваюць з-за гэтага свой палітычны ўплыў», — гаворыцца ў заяве.

У сувязі з гэтым Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь упаўнаважана заявіць, што такія дзеянні афіцыйных колаў іншых дзяржаў могуць нанесці ўрон дружалюбным двухбаковым адносінам, будуць расцэньвацца беларускім бокам як не адпаведныя агульнапрынятым прынцыпам і нормам міжнароднага права, узаемнай павагі і неўмяшання ва ўнутраныя справы адна адной.

БЕЛТА.

У ЛЯСЫ ГОМЕЛЬШЧЫНЫ ЎВАХОД ЗАБАРОНЕНЫ

Рэзка абвастрылася за мінулыя выхадныя дні экалагічная абстаноўка на Гомельшчыне. У раёнах, што падвергліся радыеактыўнаму забруджванню, пачаліся пажары. Асабліва небяспечная сітуацыя ў Нараўлянскім, Брагінскім, Чачэрскім раёнах. А ў Веткаўскім раёне згарэла адселеная вёска Ірынаўка. Гараць лясы ў Рэчыцкім і Мазырскім раёнах, а таксама ў прыгарадзе абласнога цэнтра.

Прычынай такіх нечаканых узгаранняў сталі сухое гарачае надвор'е і нядбайнае абыходжанне з агнём паляўнічых і іншых наведвальнікаў лясных зон. 24 красавіка на экстранным пасяджэнні аблвыканкома прынята рашэнне забараніць наведванне лясоў вобласці да асобага распараджэння.

Віктар КОТАЎ, БЕЛТА.

Панядзелак, 29 красавіка

Беларускае тэлебачанне
7.30 Ранішні кактэйль.
7.50 Эканамікст. Нерухомасць.
8.00 «У стылі джаз-рэтра». Фільм-канцэрт.
8.20 «Ціхія троечнікі». Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі.
10.30 Фестываль тэлепраграм і фільмаў «Гомель-96».
11.30 Фінансавы час.
11.50—13.25 «Выклікаем агонь на сябе». Чатырохсерыйны маст. фільм. 1-я серыя.
15.00 Навіны.
15.15 «Наваселле ў браткі Труса». Мультфільм.
15.35 Тэлебачанне — школе. Гісторыя Беларусі. 5 клас. Мастацтва старажытных людзей на Беларусі.
16.05 Параграф. Фонд садзейнічання занятасці насельніцтва.
16.30 «Бар'еры». Падрыхтоўка да Паралімпійскіх гульняў.
16.55 «23 градусы 40 хвілін на ўсход ад Грынвіча».
17.25 Творчае маладзёжнае аб'яднанне «Крок». Правінцыя.
17.50 Музычны антракт.
18.00 Фінансавы час.
18.25 Эканамікст. Нерухомасць.
18.35 «Тройчы па аднаму». Музычная перадача MTV.
18.50 Навіны (з сурдаперакладам).
19.00 «Рызыка-версія». Тэлегульня.
19.35 «Гэта мы не праходзілі...» Эканамічная праграма.
19.50 Канцэртны сезон. «Фіеста гітарыстаў». Міжнародны фестываль у Мінску.
20.15 «Люстэрка». Праграма для жанчын.
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама.
21.45 Спартыўны тэлекур'ер.
22.10 «Аты-баты, ішлі салдаты...» Маст. фільм.
23.35 Музыка без межаў. Музычна-інфармацыйная праграма.
0.15 Навіны.
0.30 Дзённік Міжнароднага шахматнага фестывалю «Мінск-96».

ГРТ
14.00, 17.00, 22.25 Навіны
14.20 «Чароўныя гісторыі».
14.45 Марафон-15.
15.00 Зорная гадзіна.
15.40 «Элен і хлопцы». Маладзёжны серыял.
16.05 Джэм.
16.30 Сем дзён спорта.
17.20 «Сакрэт трапіканкі».
18.10 Гадзіна пік.
18.35 Адгадай мелодыю.
19.05 Мы. Аўтарская праграма У. Познера.
19.45 Добрай ночы, малышы!
20.00 Час.
20.35 Праграма перадач.
20.40 Фантастычны серыял «Віртуальная рэальнасць».
21.35 Да і пасля... Вядучы У. Малчанаў.
22.35 «Лінія кіно». Фільм Тоташа Тота «Дзеці чыгунных багоў».

Канал «Расія»
6.30 «Мядзведжыя гісторыі». Мультсерыял.
7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 22.00, 23.15 Весткі.
7.20 У гэты дзень...
7.30 Дзелавая Расія.
8.00 «Кацяня па мянушцы Гаў». Мультфільм.
8.10 Свая гульня.
8.40 Сялянскае пытанне.
9.05 «Санта-Барбара».
10.20—11.35 «Гардэмарыны, наперад!» Маст. фільм. 1-я серыя.
14.50 Кола гісторыі.
15.45 Там-там навіны.
16.20 «Малыш і Карлсан». Мультфільм.
16.40 Выратаванне 911.
17.30 Тэлечасопіс «О. Т.».
17.40 L-клуб.
18.25 Лідэр-прагноз.
19.35 «Санта-Барбара».
20.30 Даміно Міхаіла Баярскага.
21.05 Шахматны турнір «Крамлёўскія зоркі».
21.20 «Заняпад багоў». Маст. фільм серыяла «Інспектар Морс».
23.30 Міліцэйская хроніка.
23.40—0.32 Лепшыя гульні НБА.

Расійскія універсітэты
8.00 Мір вашаму дому.
8.10 Пенсіён.
8.30 «Джокер». Маст. фільм.
9.55 Пергалезэ. «Стабат матэр». Выконвае камерны аркестр «Гнесінскія віртуозы».
9.40 АБВГДэйка.
10.00 Італьянская мова.
10.30, 13.30, 16.45 СІВ. Навіны.
10.40 У пошуках літаратуры. «Крытыка».
11.20 «Партрэт у творчасці Рэпіна». Дак. фільм.
11.30 АНК прадстаўляе... У рабочы поўдзень.
12.00 Міжнародны шахматны турнір «Крамлёўскія зоркі».
12.15 «Ці памятаеш ты». М. Слічэнка.
12.30 Чалавек у рынкавай эканоміцы.
13.00 Новая пачатковая школа.
13.35 «Сабака на сене». Тэлефільм. 1-я серыя.
14.40 Міжнародны шахматны турнір «Крамлёўскія зоркі».
15.00 Майстры. Уладзімір Самойлаў.
15.30 Урокі Феміды.
16.00 Музыкальныя навіны.
16.10 Міжнародны шахматны турнір «Крамлёўскія зоркі».
16.15 «Муззон».

НТБ
17.00 «Сямейка Флінстоўн». 16-я серыя.
17.30 Футбольны клуб.
18.00, 21.00, 23.00 «Сёння».
18.35 Герой дня.
19.00 Рускі дэтэктыў. Маст. фільм «Бухта смерці».
21.35 «Доктар Куін, жанчына-ўрач». 46-я серыя (ЗША).
22.30 Часінка.
23.20 Тэніс апоўначы.

Санкт-Пецярбург
17.05 Толькі без панікі.
17.35 «Паласатая музыка».
17.55, 18.55, 19.55, 20.55, 21.55 Інфарм ТБ «Цяпер».
18.05 Казка за казкай.
18.35 Вялікі фестываль.
19.05 «Першае каханне». Серыял.
20.05 «З Ленінграда ў Пецярбург у агульным вагоне».
20.35 Тэлеслужба бяспекі.
20.45 Што наша жыццё...
21.00 Спорт.
21.05 «Крысці». Серыял (ЗША). Заключная серыя.
22.05 «На ноч гледзячы».
22.20—0.26 «Званар і праўда». Маст. фільм (Вялікабрытанія).

Аўторак, 30 красавіка

Беларускае тэлебачанне
7.30 Ранішні кактэйль.
7.50 Эканамікст.
8.00 Навіны
8.15 Аўта-парк.
8.30 Абібок.
9.00 Тэлебачанне — школе. Гісторыя Беларусі. 5 клас. Мастацтва старажытных людзей на Беларусі.
9.30 Фестываль тэлепраграм і фільмаў «Гомель-96».
10.50 «Гэта мы не праходзілі...» Эканамічная праграма.
11.05 «Зорная ростань». Віцебска-Мінскі тур.
11.45 Відзьма-нявідзьма.
12.45—14.00 «Выклікаем агонь на сябе». Маст. фільм. 2-я серыя.
15.00 Навіны.
15.15 «Лянівая сукенка», «Тапчумба». Мультфільмы.
15.45 «Усё пра ўсё». Праграма для дзяцей.
16.30 Майстэрня. Пісьменнік Алег Лойка.
17.00 «Сугучнасць». Перадача з Віцебска.
17.20 Урокі Наталлі Наважылавай.
17.50 Музычны антракт.
18.00 «Аншлаг у тэатры абсурду». Дак. фільм.
18.15 Будзьце здаровы.
18.25 Эканамікст.
18.35 «Тройчы па аднаму». Музычная перадача MTV.
18.50 Навіны (з сурдаперакладам).
19.00 «Чакаю і спадзяюся». Маст. фільм. 1-я серыя.
20.05 Вертыкаль.
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама.
21.55 Музычны антракт.
22.05 А. Сафонава, Д. Альбрыхскі ў мастацкім фільме «Матылькі».
23.35 Футбол. Чэмпіянат Англіі. «Лідс Юнайтэд» — «Ньюкасл Юнайтэд». У перапынку (0.20) — Навіны.

ГРТ
5.00 Тэлераніца.
8.00, 11.00, 14.00, 17.00 Навіны.
8.15 «Сакрэт трапіканкі». Серыял.
9.00 Мы. Аўтарская праграма У. Познера.
9.40 Смехапанарама. Вядучы Я. Петрасян.
10.10 Мультфільм.
10.20 У міры жывёл.
11.00 Навіны (з сурдаперакладам).
11.10 У эфіры тэлерадыёкампанія «Мір». «Мы і рынак».
11.50 Ніна Сазонава ў фільме «Мая вуліца».
13.05 «Ганна Паўлава». 5-я серыя.
14.20 «Чароўныя гісторыі».
14.45 Квар'етэ. «Вясёлая квампанія».
14.55 Мульціtролія.
15.10 Чароўны свет, ці Сінема.
15.40 «Элен і хлопцы».
16.05 ...Да шаснаццаці і старэй.
16.30 Сем дзён спорта.
17.20 «Сакрэт трапіканкі».
18.05 Футбол. Кубак Расіі. Паўфінал. «Дынама» (Масква)—»Лакаматыў». Трансляцыя. У перапынку — «Добрай ночы, малышы!».
20.00 Час.
20.35 Праграма перадач.
20.40 Музыкальная калекцыя ГРТ.
20.50 Хакей. У перапынку — Навіны.
23.55 Л. Прывіна. «Акардэон».

Канал «Расія»
6.30 «Мядзведжыя гісторыі». Мультсерыял (Аўстралія).
7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 22.00, 24.00 Весткі.
7.20 У гэты дзень...
7.30 Дзелавая Расія.
8.00 «Белая чапля». Мультфільм.
8.20 L-клуб.
9.05 «Санта-Барбара».
10.20—11.30 «Гардэмарыны, наперад!» Маст. фільм. 2-я серыя.
15.10 Чароўны чамадан.
15.20 «І ніякіх больш прысмакаў». Дак. фільм цыкла «Перамена ў маім жыцці» (Швецыя).
15.35 Там-там навіны.
15.50 Каляндар.
16.20 Расія ў тварах.
16.45 «Брэменскія музыканты». Мультсерыял.
17.10 Кліп-антракт.
17.15 Тэлечасопіс «Здароўе».
17.25 Белае сонца Адлера.
17.55 Працсей простага.
18.25 Надзвычайны канал.
19.35 «Санта-Барбара».
20.30 Гарадок.
21.05 Шахматны турнір «Крамлёўскія зоркі».
21.20 Фільм Эльдара Разанава «За беднага гусара закіньце слоўца».
0.15 Экран крымінальных паведамленняў.
0.25--1.20 Гарачая дзесятка.

Расійскія універсітэты
7.00 Мір вашаму дому.
7.10 Пенсіён.
7.30 «Вясенняя казка». Маст. фільм.
8.50 Рэтра-шлягер. Ала Іошпэ і Стахан Рахімаў.
9.20 Комтэк-96.
9.40 Французская мова для дзяцей.
10.00 Франс-ЭКА-магазін.
10.30, 13.30, 16.45 СІВ. Навіны.
10.40 Міжнародны шахматны турнір «Крамлёўскія зоркі».
10.45 АРІОС.
11.30 У рабочы поўдзень.
12.00 Педагогіка для ўсіх.
12.30 Чалавек у рынкавай эканоміцы.
13.00 Музыкальная кунсткамера.
13.35 Міжнародны шахматны турнір «Крамлёўскія зоркі».
13.55 «Сабака на сене». Маст. фільм. 2-я серыя.
15.00 Майстры. «Гаворыць і ашуквае Ігар Кіо».
15.50 «Маленькае падарожжа ў Галандыю». Дак. фільм.
16.00 Музыкальныя навіны.
16.10 Міжнародны шахматны турнір «Крамлёўскія зоркі».
16.15 «Муззон».

НТБ
17.00 «Сямейка Флінстоўн». 17-я серыя.
17.30 «Багатая жанчына: утрымаць мару». 13-я серыя.
18.00, 21.00, 23.00 «Сёння».
18.35 Герой дня.
19.00 «Вайна і любоў: ацалелы». Маст. фільм (ЗША).
21.35 «Доктар Куін, жанчына-ўрач». 47-я серыя (ЗША).
22.30 Часінка.
23.20 У пошуках прыгод.
23.50 Меламанія: «Канцэрт караля рок-н-рола Джэры Лі Льюіса».

Санкт-Пецярбург
11.55, 12.55, 13.55, 14.55, 15.55, 17.55, 18.55, 19.55, 20.55, 21.55 Інфарм ТБ «Цяпер».
12.05 «Першае каханне». Серыял.
13.05 Тэрмін адказу сёння.
13.35 Парады садаводам.
13.45, 20.35 Тэлеслужба бяспекі.
14.05 «Паўночныя пісьмы». Погалас мінулых лёсаў.
15.05 Пушкінскія эцюды.
15.20 «З Ленінграда ў Пецярбург у агульным вагоне».
15.50 Стыль жыцця.
16.05 Маленькія зорачкі.
16.25 Раўняецца каханне.
16.55 Спартыўны агляд.
17.05 Толькі без панікі.
17.30, 18.00 Паказвае Ленінградская АТК.
18.35 Вялікі фестываль.
19.05 «Першае каханне». Серыял.
20.05 «З Ленінграда ў Пецярбург у агульным вагоне».
20.45 Што наша жыццё...
21.00 Спорт.
21.05 «Парад парадаў» прадстаўляе П. Кіркорава.
22.05 На ноч гледзячы.
22.20—0.34 «Новая Шэхерэзада». Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі.

Серада, 1 мая

Беларускае тэлебачанне
Дзень працы
8.00 «Лявоны». Фільм-канцэрт.
8.30 Кола часу. Гістарычны каляндар. Май.
9.00 «Вясёлкавыя песенькі». Святочны канцэрт выхаванцаў дзіцячых садоў г. Мінска.
9.30 «Прагулка ката Леапольда», «Дзень нараджэння Леапольда». Мультфільмы.
10.00 «Усе мы родам з дзяцінства». г. Мінск. Частка 1-я.
11.20 «Госці ў хату». Да Дня Канстытуцыі Польшчы і Дня Незалежнасці Ізраіля.
11.50 Заключны гала-канцэрт V Міжнароднага фестывалю «Я люблю балет».
13.20 «Прыдзіце, паклонімся». Відэафільм.
14.20 «Віншуем Вас!» Святочная музычная праграма.
15.10 Тэлевізійны Дом кіно. Першы адкрыты фестываль украінскіх акцёраў «Стажары».
16.05 «Маладосць мая — Беларусь». Аўтарскі канцэрт А. Пахмутавай і І. Лучанка.
17.30 КВЗ. Адкрыты чэмпіянат Беларусі.
18.40 «Няўлоўныя мсціўцы». Маст. фільм.
20.00 «Хто гэта?» Тэлегульня.
20.05 Супергол.
20.40 Калыханка.
21.00 Навіны.
21.45 Музычны антракт.
22.00 Ігар Касталеўскі і Наталля Белахвосцікава ў мастацкім фільме «Тэгеран-43». 1-я серыя.
23.20 Каралеўскае паляванне.
24.00 Дзённік Міжнароднага шахматнага фестывалю «Мінск-96».
0.10 «Я люблю джаз». Гітарыст А. Кузняцоў (г. Масква).

ГРТ
6.00 Тэлераніца. Святочны выпуск.
8.00, 11.00, 14.00, 17.00 Навіны.
8.15 Алег Табакоў, Андрэй Міронаў у фільме «Уласнасць рэспублікі». 1-я і 2-я серыі.
10.30 Людміла Гурчанка ў фільме «Кахаю».
14.20 «Старыя песні пра галоўнае». Музыкальны фільм.
15.50 Фільм-казка Ралана Быкава «Айбаліт-66».
17.50 КВЗ-96.
19.45 «Добрай ночы, малышы!».
20.00 Час.
20.40 Праграма перадач.
20.45 Кінасюрпрыз.
20.55 Хакей. Чэмпіянат свету. 1/4 фінала. Трансляцыя з Аўстрыі. У перапынку — Навіны.
23.55 Музыкальная праграма MTV.

Канал «Расія»
7.00, 13.00, 19.00, 22.50 Весткі.
7.20 У гэты дзень...
7.30 Музычныя карцінкі.
7.50 «Чабурашка». Мультфільм.
8.10 «Чарадзейкі з прадмесця». Маст. фільм.
9.35 «Родныя напевы». Канцэрт Хору імя М. Пятніцкага.
10.05 «Брадвей» нашага юнацтва». Дак. фільм А. Габрыловіча. Частка 1-я.
10.35 Май-96.
10.45 «Гардэмарыны, наперад!» Маст. фільм. 3-я серыя.
11.50 «Твар з вокладкі». І. Нікалаеў.
12.05 «Ужо не дзікая рака». Фільм з серыяла «Тайны жывёл».
13.20 «Брэменскія музыканты». Мультсерыял.
13.50 Кінакамедыя «Тры плюс два».
15.15 Май-96.
15.25 Свая гульня.
15.55 Футбол. Кубак Расіі. «Спартак» (Масква) — «Ротар» (Валгаград).
17.55 Аншлаг і Ко.
19.35 Фільм Яўгенія Мацвеева «Кахаць па-руску».
21.10 «Брава, маэстра! Брава, Лайма!»
23.05—0.38 «Шулеры». Маст. фільм (Францыя).

Расійскія універсітэты
7.00 «Мы будзем шчаслівыя». Дак. фільм.
7.30 Анонс Сямейнага канала.
7.35 «Сузор'е цудаў». АБВГДэйка на дзіцячым фестывалі ў цырку.
8.35 «Вельмі хочацца бачыць свет...» Успаміны аб Маскоўскай міжнароднай выставе «Падарожжы і турызм».
9.00 «Жанчыны Расіі». Песні Аляксандра Марозава.
9.50 Дамавы Сямейнага канала.
10.10 Што такое «Арт-паверх»?
10.30, 13.30, 16.45 СІВ. Навіны.
10.40 «Спяваючая Расія». У студыі ўдзельнікі Усерасійскага дзіцяча-юнацкага фестывалю аўтарскай песні.
11.00 Аўталэдзі.
11.45 Вобраз стагоддзя вачамі адной сям'і.
12.10 «А ці быў Кароцін?» Маст. фільм. 1-я серыя.
13.35 М. Жванецкі. «Гэта не юмар, гэта збег абставінаў».
14.40 «Кароль» усміхаецца. Канцэрт.
15.10 Сказана — зроблена. «Новы Першамай».
15.45 «Залаты круг». Святочная канцэртная праграма.

НТБ
17.00 «Сямейка Флінстоўн». 18-я серыя (ЗША).
17.30. «Багатая жанчына: утрымаць мару». 14-я серыя.
18.00, 21.00 «Сёння».
18.35 Доктар Вугал.
18.45 Робер дэ Ніра, Джэймс Вудс і Элізабет Макговерн у фільме Серджыо Леонэ «Аднойчы ў Амерыцы». Частка 1-я (ЗША).
21.35 «Аднойчы ў Амерыцы». Частка 2-я.
23.25 Імперыя відовішчаў. Група «На-на».

Санкт-Пецярбург
8.35, 9.45 «Вольны вецер». Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі.
9.40 Стыль жыцця.
10.55, 12.55, 14.55, 18.55, 20.55 Інфарм ТБ «Цяпер».
11.05 М. С. Ляскоў. «Зачараваны вандроўнік». Тэлеспектакль.
12.25 «Шэсць песень на біс». С. Захараў.
13.05 Група «Бэд бойз блю» ў Гігант-холе.
13.25 «Кахаць па-руску». Маст. фільм (Расія).
15.05 Танцуе «Расіяначка», «Хобіт». Тэлеспектакль.
16.30 «Зебра». Музычны дадатак.
16.55 «Ваяўнічыя бабры». Мультфільм.
17.05 «З музыкай разам». М. Янсанс і аркестр Берлінскай філармоніі.
17.30 Паказвае Ленінградская АТК.
18.35 Вялікі фестываль.
19.05 Мультфільм для дарослых.
19.20 «Дзень добры і бывай». Маст. фільм (Расія).
21.05 «Парад парадаў» прадстаўляе В. Лявонцьева.
21.30—0.26 «Бывай, сябра». Маст. фільм (Францыя).

Чацвер, 2 мая

Беларускае тэлебачанне
7.30 Ранішні кактэйль.
7.50 Эканамікст.
8.00 «Місія Рауля Валенберга». Дак. фільм.
9.15 «Рамэо і Юлія». Фільм-канцэрт.
9.30 «Чакаю і спадзяюся». Маст. фільм. 1-я серыя.
10.35 Каралеўскае паляванне.
11.15 «Людзі і дэльфіны». Трохсерыйны маст. фільм. 1-я серыя.
12.20 «Дзявочая вежа». Мультфільм.
12.40—14.00 «Выклікаем агонь на сябе». Маст. фільм. 3-я серыя.
15.00 Навіны.
15.15 «Гома парадоксум». Дак. фільм.
15.35 «Казкі-невялічкі», «Цінка-павуцінка». Мультфільмы.
16.00 Тэлебачанне — школе. Гісторыя Беларусі. 10 клас. Рэнесанс на Беларусі.
16.30 «Марсава поле». Праграма для вайскоўцаў.
17.00 Урокі Наталлі Наважылавай.
17.30 Крэда.
17.50 Музычны антракт.
18.00 «Дзякуй, салдат!» Дак. фільм.
18.25 Эканамікст.
18.35 «Тройчы па аднаму». Музычная перадача MTV.
18.50 Навіны (з сурдаперакладам).
19.00 «Чакаю і спадзяюся». Маст. фільм. 2-я серыя.
20.05 «Кантрасты». Прававая праграма.
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама.
21.55 Музычны антракт.
22.10 «Тэгеран-43». Маст. фільм. 2-я серыя.
23.25 «Крок». Праграма для моладзі.
23.55 Тэлеанонс.
24.00 Навіны.

ГРТ
6.30 Тэлераніца. Святочны выпуск.
7.00, 17.00 Навіны.
7.15 Андрэй Міронаў у «Казцы вандровак».
9.55 Кінасюрпрыз.
10.15 В. Слаўкін. «Дарослая дачка маладога чалавека». Фільм-спектакль Маскоўскага драматычнага тэатра імя К. С. Станіслаўскага.
14.20 Тэлескоп.
14.45 Лато-Мільён.
15.15 Кінасюрпрыз.
15.25 Фільм-казка «Дзяцінства Бэмбі».
16.45 Кінасюрпрыз.
17.20 Песня-96.
18.05 Афрыканскія прыгоды ў фільме «Бягучыя на волю».
19.45 Добрай ночы, малышы!
20.00 Час.
20.35 Праграма перадач.
20.40 Усе фільмы Разанава. «Гусарская балада».
22.30 «Абоз» Івана Дзямідава.

Канал «Расія»
7.00 У гэты дзень...
7.15 «Кракадзіл Гена». Мультфільм.
7.35 «Арыэль». Маст. фільм.
8.50 «Арцельныя мужычкі». Музычны спектакль.
9.40 «Заяц, які любіў даваць парады». Мультфільм.
9.50 У свеце жывёл.
10.45 «Брадвей» нашага юнацтва». Частка 2-я.
11.10 «Гардэмарыны, наперад!» Маст. фільм. 4-я серыя.
12.25 Цыркавая сюіта.
13.00, 19.00, 22.35 Весткі.
13.20 «Смех, ды і толькі». Гумарыстычная праграма.
14.50 «Вяселле». Маст. фільм.
15.55 Міхаіл Барышнікаў у балеце Л. Мінкуса «Дон Кіхот».
17.25 Працсей простага.
17.55 Шарман-шоу.
19.35 Камедыя Уладзіміра Мяншова «Шырлі-мырлі».
22.00 Маскі-шоу.
22.50 «Вакзал». Меладрама (Італія).
0.20--1.05 Адамаў яблык.

Расійскія універсітэты
7.00 «Помнікі прыроды». Дак. фільм.
7.30 Анонс Сямейнага канала.
7.35 Дзіцячая пляцоўка.
8.15 У вёсцы лакавых цудаў.
8.45 Тэлегазета.
8.50 Прафесіянал.
9.10 Дойліды культуры. «Строганавы». Глава 3-я.
9.40 Бенефіс сям'і Жамчужных.
10.30, 13.30, 16.45 СІВ. Навіны.
10.40 Часопіс часопісаў.
10.50 «Прывал камедыянтаў».
12.20 «А ці быў Кароцін?» Маст. фільм. 2-я серыя.
13.35 М. Жванецкі. «Перастаньце рагатаць: вы мне перашкаджаеце гаварыць».
14.40 Выбраныя старонкі Міжнароднага фестывалю акцёрскай песні імя Андрэя Міронава.
15.30 Тэлевізійны клуб «Спадар».
16.15 Канцэрт у Крамлі.

НТБ
17.00 «Сямейка Флінстоўн». 19-я серыя.
17.30 «Багатая жанчына: утрымаць мару». 15-я серыя.
18.00, 21.00 «Сёння».
18.35 «ТЭФІ-96»: хто ёсць хто?
18.45 Аляксандра Якаўлева, Леанід Філатаў і Георгій Жжэнаў у фільме Аляксандра Мітты «Экіпаж».
21.35 Генадзь Хазанаў, Ірына Розанава і Таццяна Васільева ў фільме «Маленькі гігант вялікага секса».
23.00 Прэмія «Оскар». Наталі Вуд у фільме Роберта Уайза «Вестсайдская гісторыя» (ЗША).

Санкт-Пецярбург
10.10 Стыль жыцця.
10.15 «Непазнанае». Навукова-папулярная праграма.
10.45 «Увесь гэты цырк». Ранішняе шоу.
11.10 Ток-шоу «Наўздагад» Р. Паулс.
11.40 «Вучань лекара». Маст. фільм для дзяцей.
12.55, 14.55, 18.55 Інфарм ТБ «Цяпер».
13.05 «Галатэя». Фільм-балет.
14.05 Бенефіс Марыны Капура.
15.05 «Чароўная палачка дырыжора». Я. Колабаў.
15.50 «Залаты ключ», «Кідайка».
16.55 «Казка старога дуба». Мультфільм.
17.05 Г. Свірыда. Музыка да кінафільма «Час, наперад!»
17.30 Паказвае Ленінградская АТК.
18.35 Вялікі фестываль.
19.05 К. Чапек. «Расказы з розных кішэняў».
19.50 «Парад парадаў» прадстаўляе Н. Каралёву.
20.35 «Без назвы». Гумарыстычная праграма.
21.10, 22.40 «Уцёкі да Афіны». Маст. фільм (ЗША).
21.20—23.30 На ноч гледзячы.

Пятніца, 3 мая

Беларускае тэлебачанне
7.30 Ранішні кактэйль.
7.50 Эканамікст.
8.00 Навіны.
8.15 «Добры настрой». Фільм-канцэрт.
8.45 «Яшчэ не вечар...»
9.00 Тэлебачанне — школе. Гісторыя Беларусі. 10 клас. Рэнесанс на Беларусі.
9.30 «Чакаю і спадзяюся». Маст. фільм. 2-я серыя.
10.35 «Людзі і дэльфіны». Маст. фільм. 2-я серыя.
11.55 Тэлевізійны Дом кіно. IV Міжнародны кінафестываль «Залаты Віцязь» у Маскве.
12.40—13.45 «Выклікаем агонь на сябе». Маст. фільм. 4-я серыя.
15.00 Навіны.
15.15 «Мсціўцы з 2-га «В», «Мой сябар Кнопік, які ведае ўсё». Кароткаметражныя фільмы.
16.00 «Востраў натхнення». Як пісаць казкі?
16.30 «Упэўнены поступ «Славянкі». Перадача з Магілёва.
17.00 «Радавод». Веснавыя карагоды і гульні.
17.20 «ШАНЦ». Праграма па пісьмах гледачоў.
17.50 Музычны антракт.
18.00 «Спявае Алена Камбурава».
18.25 Эканамікст.
18.35 «Тройчы па аднаму». Музычная перадача MTV.
18.50 Навіны (з сурдаперакладам).
19.05 «Пакроўскія вароты». Маст. фільм. 1-я серыя.
20.10 «Міжнародны кур'ер». Падзеі, факты, каментарыі.
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама.
21.55 Музычны антракт.
22.10 «Пакроўскія вароты». 2-я серыя.
23.30 «12, ці На ноч гледзячы».
23.50 Дзённік Міжнароднага шахматнага фестывалю «Мінск-96».
24.00 Навіны.
0.15 Акалада.

ГРТ
7.00 Тэлеканал «Пад'ём!»
8.00, 17.00 Навіны.
8.10 Тэлеканал «Пад'ём!»
9.30 Не зявай!
10.00 Ранішняя пошта.
10.35 Смак.
10.55 «Эрмітаж». «Галандыя».
14.20 У свеце жывёл.
14.55 Акно ў Еўропу. Вядучы Д. Кісялёў.
15.25 Фільм-казка «Юнацтва Бэмбі».
16.30 Чалавек і закон.
17.25 Сцівен Спілберг прадстаўляе мультфільм «Амерыканскі хвост».
18.45 Поле цудаў.
19.45 Добрай ночы, малышы!
20.00 Час.
20.40 Праграма перадач.
20.50 Хакей. Чэмпіянат свету. Паўфінал. Трансляцыя з Аўстрыі. У перапынку — Навіны.
23.55 «Саламяны капялюшык». 1-я серыя.

Канал «Расія»
7.00 У гэты дзень...
7.10 Усяго патроху.
8.00 Не высечы...
8.15 Вас запрашае газета «Иностранец».
8.30 Футбол без граніц.
9.00 Вуснамі дзіцяці.
9.30 Аты-баты...
10.00 Весткі ў адзінаццаць.
10.15 Кліп-антракт.
10.20 Гандлёвы дом. «Ле Монці».
10.35 «Бабульчын парасон». Мультфільм.
10.45 «Віват, гардэмарыны!» Маст. фільм.
13.00, 19.00, 23.55 Весткі.
13.20 «Жанчына са сродкамі». Тэлефільм (Вялікабрытанія). 1-я серыя.
14.10 Кніжная лаўка.
14.40 Караоке па-руску.
15.00 Імперыя гульняў. «Гладыятары».
15.50 Каляндар.
16.00 Кліп-антракт.
16.05 Кола гісторыі.
17.00 «Тайна возера». Маст. фільм.
18.40 Музыка на дэсерт.
19.35 Фільм Г. Данеліі «Афоня».
21.10 Сам сабе рэжысёр.
21.40 Ад фортэ да піяна.
22.10 Зроблена ў Галівудзе. «Крутыя хлопцы».
0.10--0.25 Рэпарцёр.

Расійскія універсітэты
7.00 Дакрананне.
8.00 Рытміка.
8.15 Ключавы момант.
8.25 Анонс Сямейнага канала.
8.30 АБВГД плюс.
9.25 Дабрачынная акцыя «Не дапусцім наркаманію ў нашы сем'і».
9.45 Сям'Я.
10.00 Графаман.
10.10 Карысныя парады.
10.30, 13.30, 14.45 СІВ. Навіны.
10.40 Крок з круга.
11.10 Пенсіён.
11.15 Дабрачынная акцыя «Не дапусцім наркаманію ў нашы сем'і».
11.40 Бантон.
12.00 Дабрачынная акцыя «Не дапусцім наркаманію ў нашы сем'і».
12.20 «Вальс залатых цяльцоў». Маст. фільм.
13.35 М. Жванецкі. «Таварышы! Дазвольце прайсці да паноў».
14.50 Баскетбол. Чэмпіянат Расіі. Паўфінал. 2-гі тайм. Трансляцыя з УСЗ ЦСКА.
15.45 Але-ап! (Цыркавыя дынастыі).
16.15 Пад'ём пераваротам.

НТБ
17.00 Мультсерыял «Сямейка Флінстоун». 20-я серыя.
17.30 Футбольны клуб.
18.00, 21.00 «Сёння». Інфармацыйная праграма.
18.35 Доктар Вугал.
18.45 Прэмія «Оскар». Шырлі Маклейн і Джэк Леман у фільме Білі Уайлдэра «Кватэра» (ЗША).
21.35 Аляксей Пятрэнка і Міхаіл Ульянаў у фільме «Кааператыў «Палітбюро», ці Будзе доўгім развітанне».
23.05 Сільвія Крысцель у фільме «Бывай, Эмануэль» (Францыя).
0.45 Эратычныя шоу свету.

Санкт-Пецярбург
9.00 «Марка краіны Гандэлупы». Маст. фільм для дзяцей.
10.05 Стыль жыцця.
10.10 Асабістая справа.
10.40 Па ўсёй Расіі.
10.55 Фестываль тэлепраграм «Неўскія асамблеі».
11.40 Храм.
11.55, 13.05 «Убогае каралеўства». Тэлеспектакль для дзяцей.
12.55, 14.55, 18.55 Інфарм ТБ «Цяпер».
14.05 «Парад парадаў» прадстаўляе І. Алеграву.
15.05 «Шчаўкунчык». Сюіта з балета П. І. Чайкоўскага.
15.50 «Паласатая музыка», «Зебра».
16.55 Спартыўны агляд.
17.05 «Моладзь — за выбары». Канцэрт.
17.30 Паказвае Ленінградская АТК.
18.30 Рамансы ў выкананні Нэлі Лі.
19.05 Канцэрт Л. Лешчанкі.
19.55 «Лесвіца святла». Маст. фільм.
21.20 Ноу смокінг.
21.30–23.33 «Вялікая гульня». Тэлефільм. 1-я серыя.

Субота, 4 мая

Беларускае тэлебачанне
7.30 Ранішні кактэйль.
7.50 «Мілы гай». Музычны фільм.
8.00 Навіны.
8.15 «Прэлюдыя». Дак. фільм.
Дзіцячы сеанс. 8.40 «Людзі і дэльфіны». Маст. фільм. 3-я серыя.
10.45 «Усё пра ўсё. Кар'ера». Інфармацыйна-пазнавальная праграма.
11.30 Дні і вечары Брэсцкага абласнога тэатра драмы і музыкі.
12.30—14.05 Класіка на экране. «Дзеці Ванюшына».
15.00 Навіны.
15.15 «Адна ноч». Маст. фільм.
16.05 «Шматгалоссе». Рускі паэт Мікалай Рубцоў.
16.40 Калаж. Праграма для дзелавых людзей.
17.10 «Зорная ростань». Віцебска-Мінскі тур. Перадача 18-я.
17.50 Музычны антракт.
18.00 «Алімпійскі сілуэт». Грэка-рымская барацьба.
18.20 «Скарб». Мультфільм.
18.35 «Тройчы па аднаму». Музычная перадача MTV.
18.50 Навіны (з сурдаперакладам).
19.05 Майстэрня. «Свята ў канцлера Коля». Культурныя сувязі нямецкага і беларускага народаў.
19.50 Музычны антракт.
20.05 Галерэя. Паэт Уладзімір Някляеў. Аўтарская праграма Таццяны Ягоравай.
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама.
21.55 П'ер Рышар у мастацкім фільме «Уцёкі».
23.40 Відзьма-нявідзьма. У перапынку **(24.00)** — Навіны.

ГРТ
6.45 Тэлеканал «Пад'ём!»
7.45 Слова пастыра. Мітрапаліт Кірыл.
8.00, 16.50 Навіны.
8.10 Тэлеканал «Пад'ём!»
9.05 Бесталковыя нататкі.
9.25 Пакуль усе дома.
10.00 Ранішняя зорка.
10.50 Неяк аднойчы.
11.00 Служу Расіі.
11.30 Іграй, гармонік любы!
12.00 Правінцыяльныя гісторыі.
12.25 Пад знакам «Пі».
12.55 Смехапанарама. Вядучы Я. Петрасян.
13.25 «Мера за меру». Серыял.
14.00 Навіны (з сурдаперакладам).
14.20 Тэатр + TV. Юрый Любімаў.
15.10 Клуб падарожнікаў.
16.00 Шчаслівы выпадак.
17.10 Залатая серыя. Год 1966-ы. «Сцеражыся аўтамабіля».
18.59 «19.59».
19.55 «Парыжскія тайны Э. Разанава». Шарль Азнавур.
20.35 Праграма перадач.
20.50 Хакей. Чэмпіянат свету. Матч за 3-е месца. У перапынку — Навіны.
23.55 «Саламяны капялюшык». 2-я серыя.

Канал «Расія»
7.00, 13.00, 19.00, 23.40 Весткі.
7.20 У гэты дзень...
7.30 Усяго патроху.
8.20 Залаты ключык.
8.35 Прадоўжанка.
9.00 «Снеданне для чэмпіёнаў».
9.30 21 кабінет.
10.00 Весткі ў адзінаццаць.
10.15 Падарожжа «Інвайт».
10.30 «Твар з вокладкі». В. Цыганова.
10.45 «Гардэмарыны III». Маст. фільм.
12.30 «Паэт у Расіі — больш, чым паэт».
13.20 Дэ факта.
13.40 «Жанчына са сродкамі». 2-я серыя.
14.30 Век герояў. Ад Палтавы да Ізмаіла.
15.10 Пілігрым.
15.50 Кліп-антракт.
15.55 Футбол. «Спартак» (Масква) — «Лакаматыў» (Ніжні Ноўгарад).
17.55 Мы са Шчэпкінскага.
19.35 Суботні вечар з Аляксандрам Разенбаўмам.
21.10 Зусім сакрэтна.
22.05 «Дылінджэр і Капоне». Маст. фільм (ЗША).
23.55—0.55 Праграма «А».

Расійскія універсітэты
7.00 Мультфільм.
7.15 «Скарбы». Тэлесерыял. Фільм 5-ы.
7.40 Грош у квадраце.
8.10 Ключавы момант.
8.20 Анонс Сямейнага канала.
8.25 Шчырасць.
8.35 Гэта ўсё пра кветкі.
8.50 Тэлегазета.
8.55, 10.00, 11.35 Сямейны канал.
9.15 Домаўладальнік.
9.30 Медыцына для Вас.
9.55 Пенсіён.
10.20 На дарогах Расіі.
10.30, 13.30, 16.45 СІВ. Навіны.
10.40 Непазнаны Сусвет.
11.10 Эканамічны агляд.
12.00 « Нес і Несі». Мультфільм.
13.00 Шчыра Ваш.
13.35 Тэлегульня «З паўслова».
14.05 Гумарыста выклікалі?
14.20 Нетэлефонная размова.
14.50 Баскетбол. Чэмпіянат Расіі. Паўфінал. 2-гі тайм.
15.45 СІВ. «Навіны кіно».
16.05 Па старонках «Шарман-шоу».

НТБ
17.00 «Дыназаўрык, якога звалі Дзінк». 9-я серыя.
17.30 РЕН-ТБ прадстаўляе: «Дог-шоу. Я і мой сабака».
18.00, 21.00 «Сёння». Інфармацыйная праграма.
18.30 Праграма Сяргея Дарэнкі «Характары».
19.10 Паліцыя Маямі. Аддзел нораваў. 7-я серыя (ЗША).
20.00 Надоечы.
20.45 Лялькі.
21.35 Аляксандр Абдулаў, Уладзімір Сашальскі, Ніна Русланава і Валянцін Нікулін у фільме «Грэх. Гісторыя страсці».
23.40 Трэцяе вока.
0.25 Начны канал. «Плейбой».

Санкт-Пецярбург
9.20 Гаючае слова.
9.50 Стыль жыцця.
10.05 «Уік-энд з дэтэктывам».
10.35. «Непазнанае». Навукова-папулярная праграма.
11.05 Ток-шоу «Наўздагад».
11.40 Яшчэ адна Расія.
12.25 Авертайм.
12.40 «Старое танга».
12.55, 14.55, 18.55 Інфарм ТБ «Цяпер».
13.05 «Уік-энд з дэтэктывам».
13.20 Крымінальнае дасье.
13.40 Браняносец «Пацёмкін».
15.05 «Скарбы Пецярбурга». Царскі партрэт у Рускім музеі.
15.20 Парадоксы гісторыі. Выстрал Канегісера.
15.50 Дзіцячае ТБ «Сем пятніц на тыдні».
16.10 «Як тата быў маленькім». Тэлеспектакль.
16.55 Мультфільм.
17.15 «Аддзел па расследаванню забойстваў». Маст. фільм (ЗША).
19.05 Футбол. «Зеніт» — «Лакаматыў» (Масква).
20.50 Тэатральны бінокль.
21.25 Блеф-клуб.
22.00 Міжнародны агляд.
22.20 «Вялікая гульня». Маст. фільм. 2-я серыя.

Нядзеля, 5 мая

Беларускае тэлебачанне
8.00 Урокі Наталлі Наважылавай.
8.30 «Конан». 19-я серыя.
8.55 «Ералаш». Гумарыстычны часопіс.
9.15 Тэлебом.
10.10 Лепшыя хіты MTV.
10.40 «Вяршыня свету». Тэлегульня.
11.00 Арсенал. Праграма для вайскоўцаў.
11.30 Тураб'ектыў.
11.50 Усё нармальна, мама! Забаўляльная праграма.
12.20 Аўта-парк.
12.35 Фестываль беларускай журналістыкі.
13.05 «Дзікі поўдзень». 13-я серыя.
13.35 Беларускі дом.
14.15 «Новыя прыгоды няўлоўных». Маст. фільм.
15.40 Госці ў хату. Егіпецкія замалёўкі.
15.50 «Сусвет». Навукова-папулярны тэлечасопіс.
16.35 «Вяршыня свету». Тэлегульня (працяг).
16.55 Абібок.
17.25 Камп'ютэрны палігон.
17.55 Футбол. Чэмпіянат Англіі. Заключны тур. У перапынку (18.45) — Калыханка.
20.00 Рэзананс.
20.50 Навіны — ТБ.
21.05 Ток-шоу «Карамболь».
21.40 «Ішоў чацвёрты год вайны». Маст. фільм.
23.10 «Бархатны сезон». Музычна-забаўляльная праграма.
23.40 Дзённік Міжнароднага шахматнага фестывалю «Мінск-96».
23.50 Футбол. Чэмпіянат Беларусі. «Дынама» (Мінск) — «Дынама» (Брэст).

ГРТ
6.50 Манетны двор.
7.05 Ранішняя размінка.
7.15 Заканадаўца.
7.45 Дэталі.
7.50 Тыраж «Спортлато».
8.00, 11.00, 14.00, 22.10 Навіны.
8.15 КВЗ-96.
10.05 «Парыжскія тайны Э. Разанава». Шарль Азнавур.
10.50 «Ці лёгка быць храбрым». Мультфільм.
11.10 У эфіры тэлерадыёкампанія «Мір».
11.50 «На ўсё астатняе жыццё...» 1-я серыя. «Блакітны кубак».
14.20 «Чароўныя гісторыі...»
14.45 «Лего-го!»
15.05 Цін-тонік.
15.35 «Элен і хлопцы».
16.00 Рок-урок.
16.25 Сем дзён спорту.
16.55 Хакей. Чэмпіянат свету. Фінал. Трансляцыя з Аўстрыі. У перапынку — Навіны.
19.45 Добрай ночы, малышы!
20.00 Час.
20.35 Праграма перадач.
20.40 «Дэтэктыўнае агенцтва «Месяцавае святло». Серыял.
21.40 Футбольны агляд.
22.20 Каханне з першага погляду.
23.00 Музычная праграма MTV.
23.30 «Сем старых і адна дзяўчына». Тэлефільм.

Канал «Расія»
6.30 «Мядзведжыя гісторыі». Мультсерыял (Аўстралія).
7.00, 10.00, 13.00, 16.00, 23.15 Весткі.
7.20 У гэты дзень...
7.30 Дзелавая Расія.
8.00 Працсей простага.
8.30 Бясконцае падарожжа.
9.15 Гукавая дарожка.
10.20 Рускае лата.
11.00 Надзвычайны канал.
11.30 Сярго Закарыядзе ў фільме «Бацька салдата».
13.20 Дзелавая Расія.
15.10 Чароўны чамадан.
15.20 Чый бок?
15.45 Там-там навіны.
16.20 Расія ў тварах.
16.50 Кліп-антракт.
17.00 «Кранутыя», «Аладзін».
17.55 «Пэн і Тэлер». Забаўляльная праграма.
18.45 Кліп-антракт.
19.00 Люстэрка.
19.55 Любімыя камедыі. Фільм Юрыя Маміна «Акно ў Парыж».
21.55 «Фрак народа».
22.45 У Ксюшы.
23.30 Рэк-тайм.
23.45—0.15 Аналізы тыдня.

Расійскія універсітэты
7.00 Мір вашаму дому.
7.10 Пенсіён.
7.30 «Мяняйлы». Маст. фільм з субцітрамі.
9.00 Іграе духавы аркестр.
9.25 Камп'ютэрная энцыклапедыя.
9.40 Англійская мова для дзяцей.
10.00 Пачынаем дзелавую англійскую мову.
10.30, 13.30, 16.45 СІВ. Навіны.
10.45 Заспакаенне опер ай. М. П. Мусаргскі. «Барыс Гадуноў».
11.30 У рабочы поўдзень.
12.00 Планета «Здароўе».
12.30 Чалавек у рынкавай эканоміцы.
13.00 Чэмпіянат свету па бегу на 100 км.
13.35 «Перыкола». Тэлевізійны маст. фільм.
15.00 Майстры. Застануцца ў памяці.
15.50 Відэапаэзія. Павел Васільеў.
16.00 Музычныя навіны.
16.15 Муззон». Маладзёжны музычны часопіс.

НТБ
17.00 «Паліцэйскі Кэтс і яго сабака». 33-я серыя (ЗША).
17.30 Тэлегульня «Сто да аднаго».
18.00 «Сёння». Інфармацыйная праграма.
18.30 Музычная праграма «Авацыя».
19.00 «Паліцыя Маямі. Аддзел нораваў». 8-я серыя (ЗША).
20.00 Вынікі.
21.10 Прэмія «Оскар». Том Берэнджэр і Чарлі Шын у фільме Олівера Стоуна «Узвод» (ЗША).
23.20 Імперыя відовішчаў. Леанід Агуцін.

Санкт-Пецярбург
10.35, 20.05, 21.05 Выбіраем губернатара.
11.55, 12.55, 13.55, 14.55, 15.55, 18.55, 19.55, 20.55, 21.55 Інфарм ТБ «Цяпер».
12.05 «Першае каханне». Серыял.
13.05 Тэрмін адказу — сёння.
13.35 Парады садаводам.
13.45, 20.35 Тэлеслужба бяспекі.
14.10 «Усё цудоўна». Фільм-канцэрт.
15.05 «Расказы пра мастакоў». Архітэктар І. Вараніхін.
15.50 Стыль жыцця.
16.10 «Паўночныя пісьмы». «Полымя вогнішчаў Авакумавых».
16.55 Чэмпіянат Італіі па футболу. У перапынку **(17.45)** — Вялікі фестываль.
19.05 «Першае каханне». Серыял.
20.45 Што наша жыццё...
21.00 Спорт.
22.05 Праграма для дарослых.
22.20—23.29 «Вялікая гульня». Тэлефільм. 3-я серыя.

Ад шчырага сэрца віншуем Міхайлоўскага Юрыя Васільевіча, Коўзан Ірыну Васільеўну з днём нараджэння. Жадаем моцнага здароўя, поспехаў у працы і шчасця ў асабістым жыцці.
Мама, браты, пляменнікі.

Сардэчна віншуем з днём нараджэння пляменніцу Алфёраву Лілію Іванаўну. Жадаем усяго добрага!
Сям'я АЛФЁРАВЫХ.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь, Кабінет Міністраў Рэспублікі Беларусь, калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».
Рэгістрацыйны нумар 1.

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, В. ЖДАНКО, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), С. ШАЎЦОЎ.

НАШ АДРАС: 220013, гор. Мінск, вуліца Б. Хмяльніцкага, 10-а, рэдакцыя газеты «Звязда».
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 68-29-19; намеснікаў галоўнага рэдактара — 32-44-12, 32-14-25, 32-35-05; аддзелаў: інфармацыйна-аналітычнага — 32-38-02, 68-28-14, 68-29-68, эканомікі — 32-31-21, 68-29-68, палітыкі — 68-27-57, 68-28-64, культуры — 68-29-42, 68-28-27, сацыяльных праблем — 68-28-69, пісьмаў — 68-27-47, маралі і права — 68-28-51, міжнацыянальных адносінаў — 68-27-40, 68-28-69, журналісцкіх расследаванняў — 68-28-38, 68-28-72, беларускай дыяспары — 68-28-27, знешнеэканамічнай дзейнасці — 68-29-44; аглядальнікаў па праблемах: навукі і адукацыі — 68-28-31, экалогіі і ліквідацыі вынікаў Чарнобыля — 68-28-36; уласных карэспандэнтаў: у Брэсце — 33-640, Гродне — 33-25-29, Гомелі — 53-13-92, Баранавічах — 7-26-02, Паставах — 22-400; бухгалтэрыі — 32-22-03; даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-31-98. ФАКС: 32-04-52, 68-28-77.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі.
Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы
Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з чытачамі.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку». Мінск, праспект Ф. Скарыны, 79.
Тыраж 100.634. Індэкс 63850.
Зак. № 2080.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 20.15.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12